CORVIN JÁNOS OKLEVELEI CSEH LEVÉLTÁRAKBAN

PETR KOZÁK

THE CHARTERS OF JOHN CORVINUS IN CZECH ARCHIVES

The paper presents the charters of Prince John Corvinus, illegitimate son of king Matthias Corvinus of Hungary and Bohemia, which relate to his government in the Duchy of Troppau [Opava]. The edited collection of documents numbers a total of 29 charters and writs, only some of which have survived to this day in their original form. On the other hand, some documents exist in copies of various ages and in two cases they are not real charters, but only records of them from the now missing Troppau Chronicle ***(Chronicon Oppaviense),*** which was written by the town scribe Henry Polan of Polansdorf from materials stored in the old Troppau city archives. The edited set of documents include all known charters of John Corvinus, either preserved in extenso or at least in the form of excerpts and mentions, and of his officials (provincial governors/***Landeshauptmänner***) relating to the Hunyadi ducal government in the Duchy of Troppau. It should be kept in mind, however, that John Corvinus's "Opavian" documents represent only a small part of a considerable number of charters that were created in an office operating at his princely court.

Keywords: Matthias Corvinus, John Corvinus, Duchy of Troppau, Silesia, Hungarian–Czech relations, 15th century

Mátyás király törvénytelen fia, Corvin János herceg a legismertebb magyar bárók közé tartozott. Egy sor tisztség és hivatal mellett, amelyeket a magyar korona országaiban töltött be, a 15. század utolsó évtizedében a cseh korona elitjének is tagja volt, hiszen a troppaui [opavai] hercegi címet is viselte.[1] Mátyás élete végén igyekezett Felső-Szilézia jelentős részét a Hunyadiak családi birtokává tenni azzal a szándékkal, hogy a jövőt illetően megerősítse János pozícióit a cseh korona országaiban.[2] Tervei az eseménydús időkben hamar köddé váltak, a Troppau központú hercegség azonban ténylegesen Corvin János kezére került.[3] Más sziléziai területektől eltérően, amelyek átvétele Mátyás részéről nem

Petr Kozák, docens, Slezská univerzita v Opavě, Ústav historických věd [Sziléziai Egyetem, Történettudományi Intézet], levéltáros, Zemský archiv v Opavě [Opavai Tartományi Levéltár].

1 A továbbiakban Opava 15–16. századi említései esetében a magyar történeti kutatásban megszokott német Troppau névalakot használjuk. A szerk.

2 Mátyás király sziléziai politikájára újabban: Martin Čapský – David Radek: Paralela ke zhořeleckému vévodství? K rodové politice Matyáše Korvína v Horním Slezsku. *Historie – otázky – problémy* 7 (2015) 172–179.

3 Corvin János troppaui uralkodására lásd mindenekelőtt Schönherr Gyula: *Hunyadi Corvin János 1473–1504*. Bp., 1894. 253–264.; Gottlieb Biermann: *Geschichte der Herzogthümer Troppau und Jägerndorf*. Teschen, 1874. 239–243.

nélkülözte az önkényes és erőszakos elemeket, a Hunyadi-uralom troppaui kezdetei nem voltak törvénytelenek. Habár arról, hogy Podjebrád Viktorin 1485-ben valóban önként cserélte el a hercegséget Mátyással szlavóniai birtokokra,[4] lehetnek bizonyos kétségeink, János jogait a hercegségre ugyanakkor még az új Jagelló-hatalom sem vonta kétségbe.

A tényleges uralkodást Troppauban Corvin János mindjárt apja halála után kezdte meg. Mátyás király 1490. április 6-án hunyt el Bécsben, míg János herceg első, troppaui vonatkozású oklevelén az ugyanezen év június 15-i keltezés szerepel.[5] A hercegségben a Hunyadi-hatalommal kapcsolatos egyfajta kezdeti bizonytalanságot jelezhet az a tény, hogy János – az elődei által követett szokástól eltérően – csak némi késlekedéssel, 1494. február közepén erősítette meg az troppaui rendek privilégiumait és előjogait.[6] Elképzelhető persze, hogy erre a lépésre csak a magyarországi viharos belpolitikai helyzet elcsendesedése után szánta rá magát.[7] Troppauba Corvin János soha nem látogatott el, a hatalmát csak közvetetten gyakorolta. Az uralkodását nem terhelték konfliktusok vagy nehézségek, a hercegség határain belül nyugalom volt. Éppen a távollétéből fakadóan viszonylag gyenge hatalomgyakorlást figyelhetünk meg, a hatalmi struktúrában pedig a rendi elem jelentős megerősödését. A hercegség belső működésére alapvető befolyással bírtak a helyi rendi elöljárók, élükön a tartományi hivatalok betöltőivel. Az intézmények személyi állománya – mindenekelőtt a tartományi kamarásé *(komorník)* és bíróé *(sudí)* – a hercegi dinasztia-váltások ellenére rendkívül stabilnak tekinthető. A troppaui rendek vezetője Podjebrád Viktorin uralmának utolsó szakaszától kezdve, Mátyás király és fia, János idején át egészen II. Ulászló magyar és cseh király öccse, Jagelló Zsigmond uralkodásának végéig Jindřich Donát z Velké Polomi tartományi kamarás volt. Ugyanebben az időszakban a troppaui tartományi bíró hivatalában a Jan és Petr Stoš z Kounic na Petříkovech testvérpár váltotta egymást. Viszonylagos folytonosság figyelhető meg a herceg helytartójának tekinthető tartományi kapitány *(hejtman)* posztján is, ahol Mátyás király és Corvin János uralma nem jelentett nagyobb megrázkódtatást, és annak ellenére, hogy a tisztséget szokás szerint az uralkodó herceghez közel álló külföldi töltötte be, ezek távollétében helyetteseként a korábbi herceg, Viktorin már bevált embere, a troppaui rendek által honosított cseh Albrecht Kavan z Dědibab is feltűnik.[8]

Corvin János megelégedett a Troppauból hozzá befolyó jövedelmekkel, a hercegség életébe nem avatkozott bele. Kis túlzással úgy fogalmazhatunk, hogy kormányzata a nemes és közrendű tisztségviselők, illetve alkalmazottak rutinszerű kifizetésére szorítkozott.

---

4 Viktorin troppaui uralkodásának végére lásd Martin Čapský: Konstruování (ne)spravedlivého zeměpána. Viktorin z Poděbrad v roli rozhodčího sirotčích sporů. In: *Rituál smíření. Konflikt a jeho řešení ve středověku*. Ed. Martin Nodl – Martin Wihoda. Brno, 2008. 147–158.

5 *Forrásközlés* 1. sz.

6 *Forrásközlés* 9. és 11. sz.

7 A Mátyás király halálát követő első évek történéseire lásd Neumann Tibor: Békekötés Pozsonyban – országgyűlés Budán. A Jagelló–Habsburg kapcsolatok egy fejezete (1490–1492). [I–II. közlemény.] *Századok* 144 (2010) 335–372., 145 (2011) 293–347.; Fedeles Tamás: *A király és a lázadó herceg. Az Újlaki Lőrinc és szövetségesei elleni királyi hadjárat (1494–1495)*. Szeged, 2012. (Szegedi Középkortörténeti Könyvtár 27.)

8 Jelen publikáció magyarázó jegyzetei mellett lásd még Vlastimil Chromečka: *Archontologie Opavského knížectví. Zemští a zeměpanští úředníci na Opavsku od roku 1318 do smrti krále Ferdinanda I. (1564)*. Opava, 2017. [Kiadatlan diplomamunka, melyet szerzője az opavai Sziléziai Egyetemen védett meg.]

1498 után, amikor Ulászló király a Jagellók legidősebb tagjaként magára vállalta öccse, Zsigmond helyzetének rendezését, egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a troppaui Hunyadi-uralom órái meg vannak számlálva. Mindjárt 1499 őszén bátyja akaratából Zsigmond birtokba vette az alsó-sziléziai Glogau hercegségét. A Troppauról folytatott tárgyalások 1501 elején a végükhöz közeledtek. Június 29-én Jagelló Zsigmond nyolcvan aranyat fizettetett ki „ad constituendum capitaneum in Opawa" Rafael Leszczyńskinek, akinek az ő nevében kellett átvennie az uralmat a hercegségben. Ulászló király már június 1-jén meghagyta a troppaui rendeknek, hogy hódoljanak meg Zsigmond hercegnek, majd 1501. július 4-én maga Corvin János mentette fel troppaui alattvalóit hűségesküjük alól. Ezzel troppaui uralkodása véget ért. Mit sem változtatott ezen az a tény, hogy Ulászló udvari kancelláriája a János Albert király halála után zajló lengyelországi királyválasztás bonyodalmai miatt az erről szóló hűbéri oklevelet csak december 8-án állította ki Zsigmond részére.[9] A troppaui hercegség történetében a Hunyadi-epizód emlékét olyan források – többnyire oklevelek – őrzik, amelyek ma a Cseh Köztársaság levéltáraiban találhatók. Ezek szövegét tesszük most közzé.

A kiadott forrásgyűjtemény összesen 29 oklevelet tartalmaz, de ezeknek csak egy része maradt fent napjainkig eredeti formában. A többi különböző korú másolatokban hozzáférhető, és közülük kettő nem is valódi oklevélszöveg, hanem csupán az azokról szóló feljegyzés a mára elveszett Opavai Krónikából *(Chronicon Oppaviense),* amelyet a troppaui városi levéltárban elhelyezett anyagokból a 16. század közepén Jindřich Polan z Polansdorfu írnok szerkesztett egybe.[10] Az oklevelek többségét teljes terjedelmükben bemásolták két értékes kéziratos kötetbe, amelyeket a 17. század első, illetve később a 18. század első felében állíttatott össze a troppaui városi tanács a legfontosabb privilégiumokról és a városi közösség birtokjogaira vonatkozó iratokról. Az 1224–1575 közötti évek troppaui kiváltságleveleinek, Kylešovice falu 1450–1581 közötti,[11] illetve Troppau város 1224–1746 közötti[12] privilégiumainak másolatairól van szó. Némelyik mára eltűnt oklevél szövege azokban a megbízható másolatokban maradt fenn, amelyeket saját céljaira rendelt meg a 19. század első felében Franz Tiller történész.[13] A fennmaradt oklevelek áttekintő listája a következő:

9 Zsigmond glogaui és troppaui uralomra kerüléséről lásd újabban Petr Kozák: Princ Zikmund Jagellonský hlohovským a opavským knížetem. Příspěvek k dějinám politické komunikace na přelomu středověku a raného novověku. *Średniowiecze Polskie i Powszechne* 2 (2010) 215–233.

10 Az úgynevezett *Chronicon Oppaviense*-t a II. világháború elején a sziléziai Fürstenstein kastélyban (ma Książ Wałbrzych város mellett, Lengyelország) helyezték el. A kastély náci elkobzása után a könyvtár más darabjaival együtt ismeretlen helyre vitték, ma a krónikát elveszettként tartják nyilván. Lásd Martin Čapský: Marné hledání paměti. Opavští Přemyslovci ve stínu zájmu nejstaršího dějepisectví moravsko-slezského pomezí. *Časopis Matice moravské* 123 (2004) 431–441. Azokat a részeket adjuk közre, amelyeket Josef Zukal opavai történész másolt belőle, és amelyek most a hagyatékában találhatók.

11 Státní okresní archiv (= SOkA) Opava. AMO. Inv. č. 218.

12 SOkA Opava. AMO. Inv. č. 219.

13 Tillerhez és a hagyatékához legújabban lásd Karel Müller: Franz Tiller. Opisy a regesta listin k dějinám Opavska z let 1031–1729. In: *Paměť Slezska. Památky a paměťové instituce českého Slezska v 16. až 19. století.* Ed. Pavel Šopák et al. Opava, 2011. 318.

Fennmaradási forma	Darab	Megjegyzés
eredeti példányok	12	ideértve a troppaui országos táblák két korabeli tételét
másolatok a 16. sz. második feléből	1	táblai bejegyzés 1578-ból.
másolatok a 17. sz. első feléből	10	Troppau városi privilégiumainak másolatát tartalmazó könyv 1224–1574-ből[14]
másolatok a 18. sz. első feléből	2	Troppau városi privilégiumainak másolatát tartalmazó könyv 1224–1746-ból
másolatok a 19. sz. első feléből	2	Franz Tiller
másolatok a 20. sz. első feléből	2	Josef Zukal a *Chronicon Oppaviense*ből

Számos irat szövege nem csupán egyetlen példányban áll rendelkezésre, hanem például eredetiben és több másolatban is, vagy több, különböző korból származó másolatban. Ilyen esetekben a közreadott szöveg alapjául – gondos vizsgálatot követően – a legrégebbi változatot választottuk ki, azaz az eredetit vagy a legrégebbi fennmaradt másolatot. Az összes újabb másolatot az oklevél szövege után a „további fennmaradás" rubrikában tüntettük fel, a kiadás alapjául szolgáló példány adatai alatt.

Ami a közzétett oklevelek kibocsátóját illeti, az a legtöbb esetben maga Corvin János, olykor viszont a hercegségben őt képviselő helyettese, a tartományi kapitány. A János herceg uralkodása alatt működő kapitányok által kibocsátott iratok viszont csak akkor kerültek a közzétett forrásszövegek közé, ha azok mintegy a hercegi akarat közvetlen megnyilatkozásaként értelmezhetők. Például a troppaui hercegség tartományi bíróságán vezetett kötetekben számtalan olyan bejegyzés található, amelyekben tisztségükből adódóan a troppaui helytartókat is megemlítik a bírósági eljárás során, például részt vesznek a bírósági ügyek elindításában vagy lebonyolításában, az érvényes jogi szokásokkal összhangban megerősítik a bírósági döntéseket, követeket neveznek ki az országos táblákba.[15] Ezek a tevékenységek azonban nem a hercegi akarat egyszeri megnyilatkozásai (mint amikor a herceg adományoz, elad, hozzájárulását adja egy-egy jogügylethez stb.), hanem a hétköznapi értelemben vett államigazgatással függenek össze. Jóllehet az eljáró kapitány természetesen ilyen alkalmakkor és minden más pillanatban is a távol lévő herceg képviselője, a kiadásra kerülő oklevelek közé nem soroltuk be ezeket. Ezzel szemben közreadjuk azokat a táblai bejegyzéseket, amelyekben a kapitány birtokról vagy jogokról rendelkezett más személyek javára, hiszen ezek a megelőzőleg kiállított, ám fenn nem maradt hercegi oklevelek rendelkezéseinek végrehajtásáról tanúskodnak. A közreadott oklevelek közé bekerültek azok az 1494-ből, 1503-ból, 1507-ből és 1515-ből származó, más kibocsátók

14 Egy esetben nem hiteles másolatról van szó, hanem 17. századi fordításról, csehről németre (lásd a 16. sz. oklevelet), amely ma Franz Tiller hagyatékában van.

15 Az országos tábla *(tabulae terrae, desky zemské)* a cseh korona országaiban a 13. század második felétől kezdve vezetett telekkönyvek neve. A jogügyleteknek e könyvekbe való bejegyzését betáblázásnak nevezzük. A szerk.

– Martin Šíp z Branice, Oneš Štáblovský z Kovalovic, II. Ulászló magyar és cseh király, I. Zsigmond lengyel–litván uralkodó – nevéhez fűződő oklevelek is, amelyekbe beillesztették vagy szövegükben említették Corvin János korábbi, ma már nem elérhető okleveleit. Különleges esetet képez Ulászló király 1501. július 27-i oklevele, amellyel az uralkodó lezárta a troppaui hercegség saját kézbe vételének folyamatát.

A közzétett forrásgyűjtemény nyelvi szempontból – a fenti jelenségekkel összhangban – igen összetett. Az okleveleket túlnyomó részben csehül állították ki, azonban konkrét nyelvi megformálásuk minden esetben a kornak megfelelő. A késő középkori ócseh nyelven írt eredeti oklevelek mellett így találkozunk olyan szövegekkel is, amelyek vonásai, de különösen a fonológiai rendszer változásai a középcseh nyelv mindkét fejlődési fázisának – azaz a humanizmus-kori és a barokk cseh nyelvnek – megfelelnek.[16] Az átírási szabályoknak természetesen alkalmazkodniuk kellett az adott helyzethez. A latin esetében szintúgy találkozunk középkori latin nyelvvel (amely a 15. század végi és a 16. század eleji regionális nyelvhasználatnak felel meg), de 17. és 18. századi latinnal is, habár ezek esetében a nyelvi különbségek nem markánsak. A német nyelvből alapvetően két változat jelenik meg: a régebbi a 17. századból való, míg az újabb (modern) fejlődési fázist a *Chronicon Oppaviense* Josef Zukal által másolt részletei képviselik.

A szövegkiadás során a szöveget a jelenleg használatos betűk grafikai alakjában írtuk át, de figyelembe vettük a nyelv(ek) fonetikai és morfológiai sajátosságait, hiszen a közreadott korpuszt három nyelv alkotja, ráadásul több történeti fázisban. Természetes, hogy ez a helyzet szükségessé tette, hogy néhány önálló átírási eljárást határozzunk meg, amelyeket részletesen a következőkben fogunk ismertetni.[17] Most néhány általános jellegű megjegyzést teszünk csupán, amely a szövegközlésre vonatkozik, ideértve a jegyzetapparátust és néhány helyesírási megfontolást, amely az adott nyelv használatától független.

Mindegyik oklevélszöveg élén sorszám áll, amelyet a kiadás ideje és helye követ félkövérrel szedve. Ezt a részletes regeszta követi dőlt szedéssel, végül pedig maga az átirat. Az oklevél szövege alatt mindig rövid leírás található, amely az adott irat állapotára, anyagára, méretére és az esetleges pecsétekre vonatkozik. A levéltári jelzetet követően utalunk az esetleges átírásokra és másolatokra. Ha az irat korábban már megjelent nyomtatásban, megadjuk a vonatkozó kiadások bibliográfiai adatait. A szövegek kritikai apparátusa két-

16 Vö. Pavel Kosek: Periodizace vývoje češtiny. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Ed. Petr Karlík – Marek Nekula – Jana Pleskalová. H. n., 2017. Online: https://www.czechency.org/slovnik/PERIODIZACE VÝVOJE ČEŠTINY. (Legutóbbi megtekintés: 2020. november 11.)

17 A középkori ócseh szókészlet megismeréséhez nélkülözhetetlen ez az internetes alkalmazás: *Vokabulář webový: webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny.* Praha, 2006–2020. Adatverzió: 1.1.15. [Legutóbbi megtekintés: 2020. november 12.]. Online elérése: https://vokabular.ujc.cas.cz. Továbbá fel kell hívni a figyelmet a *Lexikální databáze humanistické a barokní češtiny* [A humanista és a barokk cseh nyelv lexikális adatbázisa] című projektre, amelyet a Cseh Tudományos Akadémia Cseh Nyelvi Intézetének honlapján Petr Nejedlý és munkatársai kezelnek. (Http://madla.ujc.cas.cz/. Legutóbbi megtekintés: 2020. november 12.). Az újkori német nyelvre: Libuše Spáčilová – Vladimír Spáčil – Václav Bok: *Glosář starší němčiny k českým pramenům. Glossar des älteren Deutsch zu böhmischen Quellen*. Olomouc, 2014. A középkori és újkori neolatin szókészlethez: *Latinitatis medii aevi lexicon Bohemorum. Slovník středověké latiny v českých zemích: elektronická verze 2.0*. Praha, 2019. Online: http://lb.ics.cas.cz. (Legutóbbi megtekintés: 2020. november 12.)

féle, és megfelel a szövegkiadás jelenlegi trendjeinek, illetve az érthetőséggel szemben támasztott követelményeknek egyaránt. A nyelvi jegyzetek érintik az átírás hibáit, és röviden utalunk a nehezen olvasható szakaszokra vagy például az írnoki hibákra. Minden olyan szó esetében, amelynél a hangzás szerinti átírás az adott nyelv jelenleg érvényes helyesírásához mérten kételyt ébresztene, az előbbieken túl betű szerinti átírást is alkalmazunk, ami lehetővé teszi az alkalmazott átírási elvek ellenőrzését. A nyelvi jegyzeteket római számokkal jelöljük, mégpedig a számozást minden egyes tételnél újrakezdve. Ezek elhelyezése közvetlenül az irat utánra egyértelműen elkülöníti azt a következő tételtől. A magyarázó jegyzeteket ellenben folyamatos arab számozással közöljük, és minden esetben a lapalji jegyzetbe kerülnek. Ezek célja a forrásban feltűnő személyek alapvető azonosítása és rövid bemutatása, a települések és más objektumok (templomok, kolostorok, malmok, gazdaságok, elővárosok, erődítmények stb.) meghatározása. Az oklevelek írnokai által áthúzással javított vagy érvénytelenített helyeket a szövegkiadásban áthúzással jelöljük. Ha az írnok a sorok fölé vagy a margóra illesztett be szöveget, azt dőlt betűvel és nyilak segítségével tesszük láthatóvá: ↑*neboli*↑, illetve →*inopia*←. A szögletes zárójelek olyan szövegrészeket jelölnek, amelyeket a szöveg kiadója szúrt be – jellemzően a források sérüléseiről van szó, amelyek tartalma azonban a kontextusból minden kétséget kizáróan kiderül. Ellenkező esetben az olvashatatlan helyeket szögletes zárójellel és három ponttal különítjük el: [...]. A figyelemfelhívó [sic] jelzés olyan típusú írnoki hibákra mutat, mint például a tévedésből kétszer írt szó, a helytelen keresztnév (a másoló téves olvasata), a betűk összekeverése.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a szakirodalmi hivatkozások, amelyek a rövid életrajzi jegyzeteket kísérik, nem tartalmazzák és nem is szándékoznak tartalmazni a témához kapcsolódó valamennyi munkát. A szöveg kiadójának az volt a célja, hogy legalább egy alapvető művet kínáljon, amely segítségével az érdeklődő további információt, forrásokra utaló hivatkozásokat találhat. Kivételeket csupán egyes kevéssé ismert személyek életrajza képez – itt valamivel részletesebb leírásokat közlünk. Minden személynél feltüntettük rendi hovatartozásának jellemzőit. Ezen a helyen kell felhívnunk a figyelmet arra a tényre, hogy a nemesség heterogén csoportjának képviselőit a jegyzetapparátusban az egyszerűség kedvéért a „lovag" fogalommal tüntettük fel, habár a 15. és a 16. század fordulóját követően ez némileg félrevezető lehet. A helységek azonosítása esetében alapul mindig a jelenlegi hivatalos nevet használtuk, de különösen az egykori troppaui hercegség határain belül található települések esetében ezt kiegészítettük a hagyományos cseh névvel. Minden esetben feltüntettük a település közigazgatási besorolását (város vagy falu) és a történelmi ország nevét, amelyet a jelenlegi név és országnév követ, végül az, hogy az adott államon belül melyik közigazgatási egységhez, járáshoz, megyéhez *(okres, powiat)* tartozik.

A rövidítéseket feloldottuk (*gt* → *jest:* 'van', *mile°* → *milého:* 'kedves'). Ha szükségesnek tűnt (például a rövidítés mértékére való tekintettel vagy a rövidített szó bonyolultsága miatt), a nyelvi megjegyzések közé beillesztettük a betű szerinti átírást, amely a rövidített rész pontos grafikai megjelenítését tartalmazza. A közreadott szövegek központozását a mai szokások szerint végeztük, azaz gondosan alkalmaztuk a mondatrészek tagolásában

a szokásos szintaktikai-logikai megközelítést. Mindhárom nyelvben javítottuk a szóhatárokat *(na klonieny → nakloněni*; *swrchupsanny → svrchu psaný)* a mai helyesírási szabályok szerint, azaz külön írtuk az elöljárókat és a szavakat. A nagy- és kisbetűk írásakor a cseh nyelvű szövegek esetében javítottuk az eredeti váltakozó írásmódot az újcseh helyesírás alapján – nagybetűket a szövegekben csak a mondat elején, a kereszt- és vezetéknevek, a helységnevek, Isten neve stb. esetében alkalmaztunk. Hasonlóképpen jártunk el a latin és a német szövegek esetében is. A főnevek kezdőbetűinek nagybetűs írását, amely a modern irodalmi német nyelv sajátossága, a középkori és kora újkori német szövegek kiadási gyakorlatának megfelelően nem alkalmaztuk. A latin oklevelek esetében a népnevekből és a topográfiai-földrajzi kifejezésekből képzett melléknevek és határozószók kezdőbetűit nagybetűvel írtuk.

Az alkalmazott átírási szabályok tekintetében lássuk elsőként a cseh nyelvű okleveleket, hiszen a különböző fejlődési stádiumokból származó cseh nyelv (ó- és középcseh) a gyűjteményben egyértelműen többségben van. Az úgynevezett ócseh nyelven lejegyzett szövegek átírását a következő alapelvek szerint végeztük:[18] a mássalhangzócsoportokban a geminátákat, amennyiben tisztán grafikai és nem morfológiai funkcióval rendelkeznek (azaz nem a kiejtésre reflektálnak), egyszerűsítjük: *psanny → psaný*; *dally → dali*. Egyes esetekben a szöveg bizonyos mássalhangzócsoportok egyszerűsített kiejtését tükrözi (*svatojiřký* és nem *svatojiřský*, *slezké* és nem *slezské*), más esetekben pedig több betű kerül a szóba, mint amit a kiejtés indokolna (a *nic* szót *nitc*-nek írják) – mindkettőt tiszteletben tartottuk. Némi mérlegelés után úgy döntöttünk, hogy meghagyjuk a kettős *gk*-t is, amely a *margkrabě* és a *purgkmistr* szavakban tűnik fel, hiszen ez az eljárás jobban megfelelt a fogalmak eredeti, német előzményének. Szintúgy meghagytuk a nem megállapodott kiejtés miatt bekövetkező váltakozásokat a *t/d*, illetve a *g/k* hangok esetében (*ktož*, *kderáž*, *něgdy*, *purgmistr* stb.). Ugyanígy tiszteletben tartottuk a *t* és a *c*, illetve a *ť* és a *č* váltakozását (például *měščan* a *měšťan* helyett).

A *g, y, i* betűket *j*-nek írtuk át azokban az esetekben, amikor ezt a fonetikai minőséget képviselték: *gistotu → jistotu; yakoz → jakož; iakoz → jakož*. Az *ie* digráfot a korabeli kiejtéstől függően alapvetően háromféleképpen írtuk át. A 15. század közepétől kezdve az *e* magánhangzó váltotta fel a kiejtésben az *ě* kettőshangzót szinte mindegyik esetben, és csupán a *b, p, m, v, f* ajakhangok után maradt meg. Az *ie* digráfot ezért a fenti szabály alapján *ě*-nek vagy *e*-nek írjuk át (*prosbie → prosbě*; *wssiemi → všemi*). Amennyiben azonban az *ie* digráf az *í* fonetikai értékét hordozza, akkor a késő középkori cseh szövegek átírásának általánosan elfogadott alapelvei szerint változatlanul hagyjuk, hiszen a 15. és a 16. század fordulóján még nem ért véget a monoftongizáció folyamata (*buozie → buožie*).

A kettős betűket a valós kiejtésnek megfelelően írtuk át, azaz az *ss*-t *š*-nek *(Hanuss → Hanuš),* a *rz*-t *ř*-nek *(przedka → předka),* a *cz*-t *č*-nek *(cziniti → činiti).* A *cz* betűkapcsolat azonban a közzétett oklevelekben gyakran *c* fonetikai értékkel jelent meg *(gsucze → jsúce).*

18 Az átírási szabályok megállapításakor különösen ezeket a műveket használtuk: Jiří Daňhelka: Směrnice pro vydávání starších českých textů. *Husitský Tábor. Sborník Muzea husitského revolučního hnutí* 8 (1985) 285–301.; Alena M. Černá – Boris Lehečka: *Metodika přípravy a zpracování elektronických edic starších českých textů*. Praha, 2015. 68–75.

Kellő körültekintést alkalmazva változatlanul meghagytuk az időről időre előforduló *cs* digráfot *(diedicstwie → dědicství)*. A 15. és a 16. század fordulóján írt oklevelek bizonyságot adnak arról, hogy akkor még nem zárult le a diftongizáció folyamata (*ú*-ból *ou*, *ó*-ból *ou*), illetve ezt követően az *ou* diftongus monoftongizációja *ů*-vá. Ezt az állapotot az eredeti irat átírása során nem javítottuk: *buduczy → budúcí; potomkom → potomkóm*; *pozuostawugeme → pozuostavujeme*. Ami pedig a *w, v* és az *u* grafémák átírását illeti, aszerint jártunk el a gyakorlatban, hogy a kontextusban az adott jel mit jelentett, azaz a fonetikai érvényessége alapján: *opawske → opavské; vczinil → učinil; zvplna → zúplna*.

Az *i/y* és a *s/z* váltakozó betűk írását következetesen javítottuk az aktuálisan érvényes helyesírási normának megfelelően. Nem tartottuk meg a *th* csoportban a *h* spiránst *(letha → léta),* hacsak nem idegen eredetű családnevekről volt szó (például *Thomory*), ezekben az esetekben az átírás során a *th* csoportot változatlanul hagytuk.

Az oklevelek későbbi másolatai esetében, amelyek középkori eredetük ellenére egyértelműen a középcseh (humanizmus-kori és barokk) nyelv jegyeit hordozzák, az átírási szabályokat a megfelelő módon módosítottuk.[19] Különös figyelmet fordítottunk az *ou* diftongus *ů* hanggá való alakulására, hiszen a monoftongizáció folyamata ebben az időben már lezártnak tekinthető. Gondosan jártunk el például a rövidítések feloldása esetében *(potomkům)*. Másfelől nem lehetett figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a régebbi oklevelek másolatai éppen ezen alapvető vonásuk okán a nyelv két fejlődési fázisának – a középkori cseh, illetve a másolat készítője által használt cseh nyelvnek – a hírmondói. Óvatosnak kellett tehát lenni, és egy rugalmas eljárást alkalmazni, amely tiszteletben tartja a korábbi fejlődés lenyomatát, ha ezek a közreadott iratban egyértelműek voltak (például a *duom* szó, amely többször előfordult egy 1578-as táblai bejegyzésben). További megfontolást igényelt az *au* kettőshangzó, amelyet *ou*-nak írtunk át, hiszen az adott időszakban pusztán grafikai jellemzőről volt szó *(kaupilj → koupili)*. A 17. és 18. századi oklevelekben – szemben az ócseh nyelven írt szövegekkel – gyakorta előfordult az *i* fonetikai értéket jelentő *j* betű (*dalj → dali*). A *j* jel hasonlóképp feltűnik a *se* visszaható névmás esetében is, ahol *i* fonetikai értékkel rendelkezik (*jse* alakban) – itt is tisztán grafikai jelenségről van szó, amelyet az átírás során nem vettünk figyelembe.

A latin nyelv a kiadott gyűjteményben két variánsban jelenik meg. Az oklevelek fennmaradásának módjától függően késő középkori vagy humanizmus-kori, illetve barokk vagy újkori latin nyelvről beszélhetünk. Mindkét változat esetében az átírásnál az eredeti forrást vettük figyelembe. Általánosságban elmondható, hogy a latin szövegek átírt változata jóval kevésbé különbözik a betűhív változattól, mint az a cseh vagy a német nyelvű szövegek esetében tapasztalható.[20] Ennek megfelelően a beavatkozások száma is kevesebb. A közép-

19 *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie.* Ed. Ivan Šťovíček et al. Praha, 2002. 53–57.; Josef Vintr: Zásady transkripce českých textů z barokní doby. *Listy filologické* 121 (1998) 341–346.; Karel Hádek: K transkripci česky psaných památek 16.–17. století. *Studia Comeniana et historica* 7 (1977) 28–37.; František Roubík: Pravidla pro vydávání pramenů k novějším dějinám (16.–20. století). *Archivní časopis* 7 (1957) 59–65.

20 A latin szövegek átírásának alapelvei leginkább erre a klasszikus, ám sajnos nem publikált műre támaszkodnak: Bohumil Ryba: *Pravidla pro transkripci latinských literárních rukopisných textů.* (Online elérhető: http://web.archive.org/web/20070610011744/http://www.sendme.cz/trestik/pramenydejinces.htm. Legutóbbi

kori latin az újlatintól vizuális szempontból leginkább a *ci/ti* hangcsoportok kezelése terén, illetve a klasszikus *ae* diftongus helyett a monoftongus *e* használatában különbözött. A latin nyelvű szövegek közreadása során ezért azt a konzervatív megközelítést alkalmaztuk, amely a dokumentumok mindkét nyelvi rétegből származó sajátos vonásait igyekszik figyelembe venni. Az eredeti kéziratok helyesírását azonban nem javítottuk más esetekben sem. Nem illesztettük be például a magán- vagy a mássalhangzók kettőzését ott, ahol az írnok maga sem jelölte ezt, így például a *sabato*-t nem írtuk át az inkább elfogadott *sabbato*-ra. A további szerkesztői beavatkozások közül főleg a következőket emeljük ki: az eredetik alapján megőriztük a párhuzamosan vagy önállóan előforduló *y* és *i* betűket, így például találkozhatunk az *elemosyna* és az *elemosina* alakokkal egyaránt. A fonetikai érvényesség lett a döntő kritérium az *u* magánhangzó és a *v*, illetve a *w* mássalhangzók megkülönböztetése esetén. Számszerűleg ez volt a leggyakoribb módosítás, amely a szöveg érthetőségét szolgálta, lásd mindenekelőtt a *Coruinus* → *Corvinus* példát.

A legritkább nyelv a közzétett gyűjteményben a német volt. Tulajdonképpen az egyetlen *in extenso* megmaradt és ezen a nyelven írott oklevél Corvin János Aleš z Bítova na Hrabyni számára kiállított oklevele 1496. február 4-i dátummal. Egy 17. századi egyszerű másolatról van szó, amely egyúttal a cseh eredeti német fordítása (nem kizárt, hogy már a fordítás is másolat). A többi német nyelvű szöveg jóval szerényebb terjedelmű: azokról a kivonatokról van szó, amelyeket Josef Zukal készített a már eltűnt *Chronicon Oppaviense*ből. Az a tény, hogy *de facto* egyetlen régi német iratot adunk közzé, természetesen némileg könnyebbé tette az átírási szabályok megállapítását, hiszen a szerkesztői tevékenység során nem szembesültünk az eltérő nyelvjárások, a különféle kancelláriai szokások és a diktálók vagy írnokok egyedi szokásainak a kérdéskörével.[21]

A problémás *cz*, illetve *tz* digráfot a kiadásban következetesen *tz*-nek írtuk át (azaz például *merczen* → *mertzen*). Mássalhangzók esetében egyszerűsítettük a viszonylag gyakori és funkció nélküli betűkettőzéseket csakúgy, mint a magánhangzóknál (jellemzően *vndt* → *und*). Ugyanakkor meghagytuk azokat a megkettőzött hangokat, amelyek a valóságban a magánhangzók rövidségét jelölték: *brieff*. Hasonlóképp jártunk el a *h* esetében is, ha az a magánhangzó hosszúságát jelölte, azaz például a *rath* esetében, máshol elhagytuk. A *v* betűt a kiadásban mindenütt *u*-val helyettesítettük, ahol az írnok magánhangzó jelölésére használta (például *vnserm* → *unserm*). Más esetekben, azaz akkor, ha mássalhangzói fonetikai értékkel bírt, *v*-nek írtuk át. Nem változtattunk az *y* betű használatán *(befreyet)*.

megtekintés: 2020. november 12.). Lásd még Martin Svatoš: Současná praxe ve vydávání raněnovověkých latinských pramenů a otázky z ní vyplývající. *Listy filologické* 122 (1999) 222–231.; Martin Steiner: Ediční pravidla pro vydávání latinských spisů J. A. Komenského. *Listy filologické* 122 (1999) 232–240.; Anežka Vidmanová: K vydávání latinských textů české provenience ze 14. a 15. století. *Husitský Tábor. Sborník Muzea husitského revolučního hnutí* 8 (1985) 271–283.

21 A német nyelvű szövegekre alkalmazandó átírási alapelvekhez lásd Šťovíček: *Zásady*, 61–62., továbbá *Richtlinien für die Edition landesgeschichtlicher Quellen* (Hrsg. Walter Heinemeyer. Marburg–Köln, 1978.), amelyben a 25–36. oldalakon újranyomták Schultze klasszikus eszmefuttatását (Johannes Schultze: *Richtlinien für die äußere Textgestalltung bei Herausgabe von Quellen zur neueren deutschen Geschichte*), amelyet a szerző először 1930-ban adott ki, majd 1962-ben átdolgozta.

FORRÁSKÖZLÉS

1.

1490. június 15. Buda

Corvin János troppaui és liptói herceg emlékezetül adja, hogy eleget tett Martin Šíp z Branice kérésének és neki adta Babice zálogos falut, mivel Martin Šíp erről szóló záloglevéllel rendelkezett, amelyet egykor Vilmos troppaui herceg bocsátott ki. Ezt követően a herceg az említett birtokról csupán a földadóra jogosult.

My Hanuš z buožie milosti vývoda slezké, opavské a liptovské knieže etc. t[ie]mto listem známo činíme všem, jakož slovutný Martin Šíp z Branice,[1] věrný náš milý, jistotu má na naše v[rch]ní právo na vsi Babiciech[2] na zástavu na všech lidech a na všie vsi od kněze Viléma[3] dobré paměti k[níže]te opavského, předka našeho milého, i prosil nás svrchu psaný Martin Šíp pokorně, abychom jemu takové naše v[rchn]ie právo aneboli berni ku dědicství dali. My jsúce nakloněni k jeho slušné prosbě, a zvláště znavší jeho p[...][I] a snažnú službu, kterú nám učinil a na časy budúcí tiem lépe aby nám činiti mohl, dali jsme a mocí listu tohoto d[áváme] [...] jisté naše všechno vrchnie právo aneboli berně na té vší vsi Babiciech na všech lidech na [...] erbóm i budúcím potomkóm jeho tak, aby on již s erby i potomky svými toho užívati a požívati [...] obyčejem, jakož jsú předkové naši toho požívali a užívali beze vší překazy naše, erbuov, potomku[ov] [...], pánóv opavských a úředníkuov a s tím učiniti i nechati, prodati, vyměniti vedlé najlepšieho zdánie svého [...], vyjímajíce berně zemskú, tu sobě a budúcím potomkóm našim pozuostavujeme. Tomu na svědomie [...] lepší jistotu pečet naši k k [sic] tomuto listu přivěsiti[II] jsme dali. Jenž jest dán v Budíně[4] den svatého V[íta] léta od narození buožieho tisícieho čtrstého deveddesátého.

Eredeti, cseh, hártya (395 × 205 + 85 mm).
A kibocsátó által hártyazsinórra függesztett pecsét hiányzik.
ZA Opava. KlO. inv. č. 31.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 39r–40r (másolat, regeszta).

[I] Talán „pilnú"; [II] przíwieziti.

1 Martin Šíp z Branice († 1510 körül), lovag, birtokos Troppau és Jägerndorf vidékén, 1491–1509 között jägerndorfi kamarás. Vö. Radek Fukala: Šíp z Bránice. In: *Biografický slovník Slezska a severní.* Nová řada. Sešit 1 (13). Ostrava, 2000. (= BSSSM) 95–96. č. 1.; Dalibor Prix: *Zemské desky krnovské*. Svazek I. 1403–1522. Opava, 2008. (= ZDK) 9., 11. j.

2 Babice. Falu a troppaui hercegségben. Ma Lengyelország, głubczycei járás.

3 Vilmos troppaui és münsterbergi herceg († 1452) a Přemysl-dinasztia tagja, Arnošt nevű fivérével († 1464) uralkodott együtt. Lásd Jakub Mamula: Vilém Opavský v zápase o Minstrberské knížectví. Příspěvek k biografii opavsko-minstrberského zeměpána v polovině 15. věku. *Slezský sborník* 112 (2014) 5–22.

4 Buda. A Magyar Királyság fővárosa, ma Magyarország, Budapest része.

2.

1490. június 24. Buda

Corvin János troppaui és liptói herceg emlékezetül adja, hogy apja, néhai Mátyás magyar és cseh király – felső-sziléziai kapitánya, Jan Bělík z Kornic és troppaui kapitánya, Tomori István közvetítésével – szerződést kötött Troppau városával, amelynek értelmében átadta a városnak mindazt, ami a várnagyi jogkörből megmaradt, ami 25 font garast (hřivna) *ér, cserébe a várárok azon részéért, amelyet Pinkóci László a várostól korábban elvett. A herceg ígéri, hogy a szerződést betartja és kijelenti, hogy a troppaui polgárok mindörökre és teljesen mentesek a várnagyi jogkör alól.*

My Hanuš z boží milosti knieže liptovské a opavské etc. oznamujem tiemto naším listem všem, ktož jej uzřie nebo čtúcí slyšeti budú, jakož najjasnější knieže a pán, pan Matyáš,[5] král uherský a český etc. slavné paměti, pán a otec náš milý, skrze urozeného Jana Bělíka z Kornic[I],[6] hajtmana[II] Horní Slezie, a slovutného Štefana Thomory,[7] hajtmana[III] na Opavě,

---

5 Mátyás († 1490), a Hunyadi-ház tagja, magyar (1458–1490) és cseh (1469/1471–1490) király. Legújabban lásd Antonín Kalous: *Matyáš Korvín (1443–1490). Uherský a český král*. České Budějovice, 2009.; Kubinyi András: *Matthias Rex*. Bp., 2008.

6 Jan Bělík z Kornic († 1496 után), lovag, Mátyás király szolgálatában Felső-Szilézia kapitánya 1478–1490 között. Lásd Martin Čapský – David Radek: Paralela ke zhořeleckému vévodství? K rodové politice Matyáše Korvína v Horním Slezsku. *Historie – otázky – problémy* 7 (2015) 172–179.; *Historia Górnego Śląska. Polityka, gospodarka i kultura europejskiego regionu*. Ed. Joachim Bahlcke – Dan Gawrecki – Ryszard Kaczmarek. Gliwice, 2011. 520.; Kazimierz Orzechowski: *Historia ustroju Śląska 1202–1740*. Wrocław, 2005. 90–91. A Kornic nemzetség, amely egyes felső-sziléziai hercegségekben volt jelen, nagyon szerteágazó volt (Bělík, Pientlat, Hunt, Hynal, Bludovský, Kloch, Kočenský, Rymultovský családok). Erről lásd Jiří Stibor: Sobkové z Kornic. In: BSSSM, Sešit 7. [Ostrava, 1996.] 107–108. 1485 júniusa és 1486 decembere között rendszeresen elnökölt a troppaui bíróság élén mint troppaui kapitány. Vö. ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 35^{r}, 35^{v}, 36^{v} [a külön nem jelzett rövidítések feloldását lásd a *Forrásközlés* végén]; MZA. NS. sign. 696. slož. 5d. f. 1.; Jan Kapras: *Pozůstatky knih zemského práva knížetství opavského.* Díl II. Desky zemské. Část 1. (1431–1536). Praha, 1908. (= ZDOp II.) 113–114. 1–2. sz., 114. 3–4. sz., 115. 7. sz.

7 Tomori István († 1525 után), magyarországi nemes, aki később Szapolyai István és János szolgálatában állt, troppaui kapitány 1487–1488-ban, 1489-ben és 1490-ben. Még 1486 decemberében a troppaui bíróság élén Jan Bělík z Kornic elnökölt (ZDOp II. s. 115. č. 7.), júniusban azonban az országos kapitány hivatalát bizonyíthatóan Pinkóci László töltötte be (ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 19^{v}). Ő a forrásokban 1489–1491 között folyamatosan mint troppui kapitány tűnik fel, lásd alább. Azonban egy 1490. július 31-i keltezésű pécsi oklevélben maga Corvin János nevezte Tomorit troppaui kapitánynak (*„egregius Stephanus de Thomor capitaneus ducatus nostri Oppaviensis”,* MNL OL DL 37669.). Éppen ezért kérdéses, hogy ki, mikor és kit váltott fel a kapitányi hivatalban, illetve hogy nem volt-e átfedés a „működési idők” között, például úgy, hogy a távol lévő *(de iure)* kapitányt helyettesítette egy másik személy, Pinkóci (azaz *de facto* kapitány, akit az adott időpontban *ad hoc* helyeztek hivatalba). Ez az eljárás Troppau környékén a középkor végén viszonylag megszokott volt. Amikor Cobor Imre országos kapitányt néhány évvel később Jiří Kobeřický z Tvorkova a z Kravař és Baltazar Vlček z Dobré Zemicet helyettesítette, a korabeli források mindkettőjüket következetesen országos kapitánynak nevezték, nem „csupán” a távol lévő országos kapitány helyettesének. Vö. Petr Kozák: Zápas o personální politiku v úřadě zemského hejtmana mezi stavy knížectví opavského a českými králi z rodu Jagellonců (1510–1528). *Časopis Slezského zemského muzea, Série B – vědy historické* 54 (2005) 193–210. Ezért valószínű, hogy Tomorit *de iure* Pinkóci helyettesítette valamikor 1490 folyamán – esetleg második felében. 1490-ben ugyanis Pinkóci Lászlót a forrásokban az országos bíróság decemberi ülésével kapcsolatban említik opavai országos kapitányként. ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 7^{v}-8^{r}, illetve ZDOp II. s. 120. č. 20. Tomori István ezt követően szepesi várnagy és alispán (1494–1498), abaúji alispán (1498), végül pedig erdélyi alvajda (1523–1525). Lásd *Magyarország világi archontológiája 1458–1526.* I. *Főpapok és bárók* Szerk. C. Tóth Norbert et al. Bp., 2016. (Magyar

smlúvu a frejmark o přiekop městckú, kerú slovutný Laclav Pingoci[8] byl jest jim odjal, za ostatek fojtství, totiž za dvadceti a za pět hřiven, učinil s múdrými a opatrnými purgmistrem a radú i vší obcí města našeho Opavy,[9] věrnými našimi milými, tak že se jim dostatečná jistota od jeho milosti svrchu psaného pana otce našeho státi měla, keráž věc skrze vuoli boží jest proměněna, protož my již jmenované knieže slibujem jim jmenovaným purgmistrovi a radě i všie obci napřed jmenovaného města to zjednání a frejmark skrze již jmenovaného Jana Bělíka a Štefana Thomory na miestě krále a pana otce našeho milého slavné paměti učiněného tak zdržeti a jim beze vší překazy naší, erbuov našiech, potomkuov a pánuov opavských dopúščíme držeti požievati, tak aby oni již toho fojtství nynie i navěky prázdni a z toho propuščeni byli a mocí listu tohoto z toho je prázdna propúščíme. Avšakž práv jejiech aby tak předse požievali, užievali a držieli, jakž jsú předkové jiech i s nimi až do toho času užievali, jakož pak práva jiech a nadání a potvrzení, keráž na to mají, šíře a světleji v sobě zavierají a ukazují, beze vší překazy naší, úředníkuov našiech a pánuov potomkuov opavských. Tomu na svědomie a pro lepší jistotu pečet naši k tomuto listu rozkázali jsme zavěsiti. Jenž jest dán na budínském hradě[10] ve čtvrtek na den svatého Jana křtitele božieho léta od narození Syna božieho tisiecieho čtyřstého devadesátého počítajíce.

Iohannes Corvinus dux manu propria etc.

Eredeti, cseh, hártya (425 × 190 + 40 mm).
A kibocsátó által hártyazsinórra függesztett pecsét hiányzik.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 28.
További előfordulások:
SOkA Opava. AMO. törzssz. 218. f. 14^{r}–14^{v}. 11. sz. (Másolati könyv.)
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 37^{r}–38^{v}. č. 33.; f. 43^{r}–43^{v} (másolati könyv).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 41^{r}–43^{r} (másolat, *in extenso*).

[I] Cornicz; [II] hait^{a}; [III] hait^{a}.

Történelmi Emlékek. Adattárak) (= Archont. I.) 21., 260., *Magyarország világi archontológiája 1458–1526.* II. *Megyék.* Szerk. C. Tóth Norbert et al. Bp., 2017. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) (= Archont. II.) 88.

8 Pinkóci László († 1501 után), magyarországi nemes, 1479–1483 között a magyar királyi udvar allovászmestereként említik (Archont. I. 119.). 1501-ben még élt, amikor egy oklevélben Ulászló király udvarának konyhamestereként szerepel (SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 50^{r}–50^{v}). 1489–1491 között a troppaui országos kapitány hivatalát töltötte be (bizonyítottan 1489 júniusától 1491 év végéig: ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 7^{v}–8^{r}, 19^{v}; ZDOp II. 120. č. 20., 123. č. 28–29.), eleinte valószínűleg inkább mint a távol lévő Tomori István *ad hoc* helyettese, lásd fent. 1491 közepétől fennmaradt a Pinkóci mint troppaui tartományi kapitány és Laurin z Křenovic ostravai kapitány közötti levelezés, amelynek tárgya egy per volt, amelyet az ostravai polgárok és a troppaui hercegség nemesi közösségének egyik tagja, Jan Havranovský z Vysoké folytatott egy malomért. Pinkóci ebben a levélváltásban saját magát troppaui kapitánynak nevezte és így szólította őt Laurin z Křenovic is. Lásd MZA. NS. sign. 696. slož. 8e. f. 1–4., slož. 8m. f. 1–4., slož. 8k (itt Pinkóci tartományi kapitányként az említett per kapcsán a morvaországi kapitányhoz, Ctibor Tovačovský z Cimburkához fordul).

9 Opava [németül Troppau]. A troppaui hercegség fővárosa. Ma Cseh Köztársaság, opavai járás.

10 Budai vár, a magyar uralkodók rezidenciája. Buda. Lásd 4. j. Vö. Végh András: *Buda.* I. *1686-ig.* Bp., 2015. (Magyar várostörténeti atlasz 4.)

3.

1491. május 24. Opava

Pinkóci László troppaui tartományi kapitány emlékezetül adja, hogy Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg engedélyével 110 aranyért eladta a troppaui malomároknál álló Fortna [Várkapu]-malomnak a tulajdonában lévő egyharmadát Jannak, a křenovicei molnárnak. A Fortna-malmot Pinkóci korábban egy bizonyos Jiřík nevű molnártól és feleségétől, Hedvikától vásárolta meg. Tartozott hozzá egy mező is a malomároknál, a Dubový-malom melletti gát, továbbá a bevételek a tímároktól és a maláta őrléséből. A Fortna-malom harmadának új tulajdonosa köteles lesz a hercegnek évente 10 maldr zabot és 2 maldr búzát beszállítani és 14 sertést felhizlalni. A hercegi kamara viszont fizeti a malomkövek vásárlását, a malomgép kenéséhez szükséges faggyút, továbbá fizeti a malom javítási költségeit. A vasberendezések beszerzése során a költségeket a következőképp osztják meg: 2 garas a herceg számlájára, 1 garas a molnár számlájára.

Ve jméno buožie amen, poněvadž živnost lidská poddána jest pro rušení skrze smrt a věci, kteréž se za živností lidských dějí, nemohú zóplna pamatované býti, jedně listy a zápisy upevněny a utvrzeny budú, protož já Václav [sic] z Pingoci,[11] hajtman kniežetstvie opavského, oznamuji a k věčné památce přivodím nynějším i budúcím všem, kteří tento list uzřie, aneb čtúce slyšeti budú, že jakož sem v některý čas kúpil třetinu mlynářskú mlýna Fortenského[12] města Opavy[13] u Jiříka,[14] tehdy mlynáře téhož mlýna, a u Hedvigy,[15] ženy jeho, s lúkú, která leží vedlé strúhy[16] výše mlýna Dubového,[17] k tomu hráz[I] vedlé Dubového mlýna a hřiven z Dubového mlýna od koželuhuov, také od každého sladu osmnácte haléří, který kup v kněhy miet měscké na rathúzi města Opavy vepsán a vúplně[II] před pány měščany zaplacen i listy, hantfesty před nimi tu na rathúzi mně jsú položeny.

---

11 Pinkóci László. Lásd 8. j.

12 Fortenský-malom/Fortna-malom. Gabona őrlésére szolgáló malom, egyike a legjelentősebb és legnagyobb malmoknak, amelyek a malomárok mentén, közvetlenül a troppaui városfalnál álltak. 1372-ben alapították hat malomkerékkel felszerelve. Lásd Petr Kozák – Michal Zezula: Mlýnský náhon a fortenský mlýn. In: *Opavské hradby*. Ed. František Kolář. Opava–Ostrava, 2013. 154–163.

13 Opava. Lásd 9. j.

14 Jiřík molnár személyéről nem rendelkezünk további információval.

15 Hedvika. Jiřík molnár felesége, személyéről nem rendelkezünk további információval.

16 Arról a malomárokról van szó, amely talán már a 13. század óta északi oldalról követte szorosan a troppaui városfalat, és elsődleges vízgazdálkodási funkciója mellett a városi erődítés rendszerét is erősítette. Lásd Kozák – Zezula: Mlýnský náhon, 154–163.

17 A Dubový-malom Opava Jaktař nevű külvárosában, az irodalomban máig nem azonosított létesítmény. Minthogy a „Dubový mlýn"-t még Opava régi topográfiájának kiváló szakértője, Josef Zukal sem ismerte (vö. Josef Zukal: Das Stadtgebiet von Troppau am Ende des 17. Jahrhunderts. *Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Österreichisch-Schlesiens* 1 [1905–1906] 4–23., 51–66.), biztosra vehetjük, hogy ez a malom már valamikor a 16. században megszűnt. A helyi toponímiai hagyomány hiteles lenyomatát képviseli a máig is létező U Dubového mlýna utca neve, amelynek elhelyezkedése megfelel az oklevélben leírtaknak, mi több, ez az utca eredetileg valóban pontosan követte a malomárok egyik ágát (lásd pl. *Historický atlas měst České republiky. Svazek 20. Opava.* Ed. Eva Semotanová et al. Praha, 2009. Mapový list č. 13). A „Lohmühlgasse" utca régi német neve ráadásul egész meggyőzően mutat rá arra, hogy a „Dubový mlýn"-t nagyjából azon a helyen kell keresni, ahol puskapor-, köszörű- és csertörő malom („Pulver-, Schleif- und Lohmühle") állt, amelyet tulajdonképpen ugyanazon a helyen alapítottak 1550 körül. Lásd Zukal: Das Stadtgebiet, 53.

Tu já s vuolí osvieceného kniežete a pána, pana Jana Corvina,[III] slovenského, liptovského, opavského vejvody a kniežete, prodal jsem a mocí lista tohoto prodávám tu třetinu mlynářskú i s tím všiem, což k tomu mlýnu příslušie, ješto nahoře psáno stojí, dědičně opatrnému Janovi,[18] mlynáři z Chřenovic,[19] za sto a za deset zlatých, kteréž jsem od něho zúplna zaplacené vzal a přijal a to takovým obyčejem, že jmenovan [sic] mlynář, erbové a potomci jeho kniežeti jeho milosti[IV] pánu mému milostivému aneb mně na jeho milosti[V] miestě, neboli pánóm úředníkuom potomným na každý rok deset maldruov rži a dva maldry pšenice vydati má, vepřóv XXIIII krmiti a to vydavše a spravivše, třetiny mlýna bude moci požívati, držeti i svými dětmi a potomky do svej libosti jakžto své vlastnie dědicstvie a s tím učiniti i nechati, prodati, zastaviti, zaměniti i s svú ženú, dětmi i potomky, jakož by se jim koli najlépe zdálo, beze vše překazy kniežete jeho milosti,[VI] mé, pána[VII] i pánóv a úřadníkuov budúcích. Item co se kamenie mlýnského týče, knieže pán aneb úředník jednati má a kupovati. Item co se týče opravování mlýna a náčinie ku mlýnu, knieže pán aneb úředník má zjednati. Item co se týče želez ku mlýnu, pán daj dva groše a mlynář třetí a k tomu, aby železa nehořely, knieže pán aneb ↑*neboli*↑ úředník mlynářovi na každý rok pět kamenóv loje dáti má. Tej věci k jistotě svú vlastnú pečet k tomu listu dal jsem zavěsiti a pro lepšie svědomie prosil jsem slovutné opatrnosti pánóv purgmistra a rady města Opavy, že také svú pečet měsckú vedlé mé k tomu listu zavěsili. Dán a psán v Opavě v úterý před svatém Urbanem léta Páně tisícého štrstého devatdesátého prvého počítajíce.

Másolati könyvből, cseh.
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 49^{r}–51^{r} *(in extenso)*.

[I] Hrass; [II] wplnie; [III] Corwina; [IV] ge^{ti}; [V] mi^{ti}; [VI] ge^{oti}; [VII] Minden bizonnyal Franz Tiller hibájáról van szó, amely az átíráskor keletkezhetett. A helyes alak valószínűleg így lehetett: „... kniežete jeho milosti, mého pána, i pánóv a úřadníkuov...”

4.

1491. november 5. Buda

Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg emlékezetül adja, hogy a troppaui kamarásnak, Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvinek Troppau városában van egy háza, amelyet a münsterbergi és troppaui herceg, Viktorin felmentett minden városi járadék és adó alól. Corvin János most engedélyezi a számára, hogy ezeket a mentességeket átvihesse egy másik házra is, függetlenül attól, hogy Troppau városában vásárlás vagy az eredeti ingatlan cseréje útján szerezte azt. Ilyen esetben a fent említett mentességek csakis az újonnan szerzett házra vonatkoznak. Ha azonban az eredeti ingatlant Jindřich Donát eladja és nem szerez helyette másikat Troppauban, akkor az ingatlan megmarad szabad háznak és az új tulajdonosa is mint ilyet szerzi meg. A herceg tová-

18 Jan molnár személyéről nem rendelkezünk további információval.
19 Chřenovice avagy Křenovice. Város a troppaui hercegségben. Ma Krzanowice, Lengyelország, racibori járás.

bá Donát úrnak egy telket ad kert kialakítása céljából. A telek a hercegi kis udvar területén volt Troppau városa előtt, a régi juhistálló helyén.

My Hanuš z boží milosti kníže slovenské, liptovské a opavské etc. tímto naším listem přede všemi nynějšími i budúcími činíme známo, že jakož slovutný panoše Jindřich Donát z Velké Polomě a na Novej Cerekvi,[20] komorník knížetství[I] našeho opavského, má duom[21] v městě našim Opavě[22] osvobozený od kšosův a všelikterakých podatek, kteréž by nám z toho domu příslušely, od osvíceného knížete Viktorina,[23] knížete minstenberského a opavského, předka našeho, jakož jeho milosti[II] list jemu na to daný v sobě to ukazuje a zavírá, že my již psaného Jindřicha Donáta tohoto sme jemu přáli a dali, jestliže by se jemu nebo erbóm a potomkóm jeho kdy zdálo a líbilo jiný který duom v Opavě kúpiti a nebo tímto domem jiný vyfrejmarčiti, aby ta svoboda tohoto nynějšího jeho domu převedena byla a listem tímto a mocí naší knížetskú převodíme, aby ten duom, který by sobě nyní neboli v času potomním svrchu psaný Jindřich Donát, erbové neb potomkové jeho koupili, aneb tímto nynějším domem vyfrejmarčili, aby kšosův a všeliakých podatek, kteréž by nám, erbóm a potomkóm budúcím našim, knížatům a pánóm opavským[III] příslušely, prázni byli a tento nynější duom aby zase tej svobody prázen byl a ten, kdož by jej od nich měl, aby povinen byl zase kšosy dávati a všecko činiti podlé starodávnýho toho domu vysazení. A pakliž by již svrchu psaný Jindřich nebo erbové a potomci jeho tento duom prodali a jiného domu sobě nekoupili, neb nevyfrejmarčili. Tehdá tento nynější duom svuoj prodati mohú v tej svobodě tak, aby ten, kdož by jej od nich koupil, i potomci jeho ten duom jmíti a držeti mohli svobodný bez dávání kšosů a všeliakých podatek našich i potomkův našich nyní i věčně a pakliž by jiný duom sobě koupil, aneb tímto frejmarčil on, erbové neb potomci jeho, tehdá ten duom mohú a mají míti svobodný od všeliakých našich neb potomků našich podatek a kšosův nyní i věčně a v tej svobodě budú jej moci prodávati jedni druhým nyní i věčně. Také sme jemu již psanému Jindřichovi Donátovi a jeho erbóm a budúcím potomkóm dali a listu tohoto mocí dáváme místo k zahradě v našim Malém dvoře[24] před

20 Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi († 1509 után), lovag, a Troppau környéki rendi politika egyik legjelentősebb alakja a 15. és a 16. század fordulóján. 1475–1483 között troppaui bíró, majd 1484–1509 között troppaui kamarás és a rendi közösség elismert vezetője. Lásd Josef Pilnáček: *Genealogie der schlesischen uradeligen Familie von Donat*. Wien, 1939. 19–20.

21 Jindřich Donát opavai házának történetéhez lásd Josef Zukal: Beiträge zur Häuser- und Bürgerchronik der Stadt Troppau (Zwischenmärkten und Niederring). *Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Schlesiens* 16 (1921) 102–103.

22 Opava. Lásd 9. j.

23 Viktorin troppaui és münsterbergi herceg, glatzi gróf, kunštáti és Poděbrady-i úr († 1500), a Münsterberg (Podjebrád)-ház tagja, Podjebrád György cseh király fia. 1472-től (azt követően, hogy felosztották a vagyont György király fiai között) a troppaui hercegség egyedüli uralkodója, amelyet aztán 1485-ben (minden bizonnyal nem önszántából) elcserélt Mátyás királlyal annak szlavóniai birtokaira. 1487-ben azonban ezeket a birtokokat is elkobozta tőle, így a herceg ezt követően a politikától elvonultan, földbirtok nélkül élt. Lásd *Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat.* Ed. Ondřej Felcman et al. Praha, 2008. 86–99.

24 Az úgynevezett kis udvar – együtt az úgynevezett nagy udvarral – egyike annak a két teleknek, ahonnan a Troppau környéki hercegi uradalmat kezelték. A kis udvar a mai Opava-Kateřinky városrész területén helyezkedett el, 1511-ben Ulászló király adományozta Václav Olšanský z Olšannak. Lásd Petr Kozák: Inventář knížecího zámku v Opavě z roku 1544. In: *Sborník Zemského archivu v Opavě 2017*. Opava, 2017. 182–201.;

Opavú, tu kdež stará ovčírně byla, na čternácti prutích zdéli a na šest prutů šíři, tak aby již psaný Jindřich, erbové a potomkové jeho mohli sobě tu udělati zahradu, neb co se jim líbiti bude a toho požívati, jakž nejlépe se jim líbiti bude bez všeliakých uplacování nám i potomkóm našim. Také to budú moci prodati, zaměniti a jakž se jim najužitečněji zdáti bude, jakožto svým vlastním a dědičným učiniti bez překazy všeliaký naší, našich potomků, kteréžto všecky svrchu psané věci v tomto listu osazené jemu svrchu psanému Jindřichovi, jeho erbóm a budúcím potomkóm dali sme a mocí listu tohoto dáváme sami od sebe, od erbů a potomků našich, budúcích knížat a pánů opavských. Tomu na svědomí pečet naši knížetskú k tomuto listu přivěsiti rozkázali sme. Data Bude[25] sabato ante festum beati Martini episcopi, anno salutoris [sic] nostre milesymo quadragesymo nonagesymo primo.

Iohannes Corvinus datum [sic] manu propria etc.

Hártya másolati könyvből, cseh.
ZA Opava. AS. inv. č. 854. f. 39^{v}–40^{r} (másolat táblabejegyzésben).[26]
További előfordulás:
ZA Opava. KlO. inv. č. 31a (egyszerű kivonat a troppaui táblákból, 16. és 17. századok fordulója körül).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 55^{r}–57^{r} *(in extenso)*.
Kiadás: Miloslav Rohlík: *Opavské zemské desky. Knihy zadní 1537–1613*. Ostrava, 1961. 270–272. 93c.

[I] Knyzi^{y}; [II] geho^{ti}; [III] oppaws^{m}.

5.

1492. január 10. Buda
Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg a troppaui tartományi kapitány, Jan Trnka z Ratibořan kérésére megerősíti és megújítja Troppau város minden jogát és kiváltságát.

Nos Iohannes Corvinus Sclavoniae, Lÿpthoviae & Oppaviae dux etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus incumbit universis, quod magnificus Iohannes Trenka,[27] capitaneus ducatus nostri Oppaviensis, nostrum adiens

Viktor Pohanka: Proměny zeměpanské domény v prostoru středověkého Ratibořského předměstí Opavy. *Slezský sborník* 109 (2011) 5–32. (A hercegi udvarokról különösen lásd 19–21., 24., 26–27.)

25 Buda. Lásd 4. j.

26 Az iratot a troppaui tartományi bíróság 1578. június 3-i ülésén jegyzőkönyvezték. ZA Opava. AS. inv. č. 854. f. 38^{r}.

27 Jan Trnka z Ratibořan (Raciborzany falu, ma Lengyelország, limanowai járás, † 1499/1500), kislengyelországi származású lovag, 1492–1493-ban troppaui tartományi kapitány (lásd SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 38^{r}–38^{v}, č. 34.; ZDOp II. 121–122. č. 24., 124. č. 32–33.; ZA Opava. ZJ. inv. č. 208a. f. 62^{r}; ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 11^{v}). Mátyás magyar és cseh király szolgálatában állt katonaként, később János Albert lengyel

conspectum pro parte & in personis prudentum & circumspectorum magistri civium caeterorumque iuratorum civium ac totius communitatis civitatis nostrae Oppaviensis[28] nobis supplicari curavit in hunc modum, quo eosdem in antiquis eorum libertatibus, praerogativis a divis regibus & ducibus Oppaviensibus nostris scilicet praedecessoribus, concessis conservare universas literas & literalia instrumenta atque privilegia ipsorum dictis civibus & toti communitati in hac parte emannatas & emannata, ad omnes earundem continentes clausulas, punctos & articulos & omnia in eisdem contenta approbare, eisdem civibus & toti communitati civitatis nostrae praenotatae perpetuo valitura confirmare dignaremur. Unde nos supplicatione praefati Iohannis Trenka nobis, modo quo supra porrecta benigne exaudita & clementer admissa, dictos cives & totam communitatem praescriptae civitatis nostrae Oppaviensis in omnibus ipsorum antiquis libertatibus, praerogativis conservantes, literasque eorundem universas super praescriptis libertatibus suis concessas, quas sufficientes pro insertis, quo ad omnes earundem continentes clausulas, punctos & articulos, in quantum eaedem ritae & legitimae sunt & existunt, emannatae approbavimus, ratificavimus & roboravimus, pro praenotatis civibus ac toti communitati innovamus, perpetuo esse valituras confirmamus praesentis scripti nostri patrocinio mediante, quocirca vobis capitaneis dicti ducatus nostri Oppaviensis, tam praesentibus, quam futuris praesentium notitiam habituris serie pronunciamus committimus strictissime, quemvis cives nostros ac totam communitatem dictae civitatis nostrae Oppaviensis iuxta vim & formam privilegiorum civitatis nostrae praescriptae in omnibus eorum libertatibus, praerogativis conservare & [...] teneamini harum nostrarum vigore & testimonio literarum mediante praesentibus perlectis exhibentibus semper restitutis. Datum Budae[29] in festo beati Pauli primi heremitae anno millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo.

Másolati könyvből, latin.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 38^{r}–38^{v}. č. 34.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 58^{r}–59^{v} *(in extenso)*.

6.

1492. június 13–16. [Opava]

Ifjabb Konrád Stoš z Kounic a z Branice és Štěpán Střela z Chechla na Třebovicích mint a Jan Trnka troppaui kapitány által kijelölt küldöttek az országos táblába bejelentik, hogy Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg átengedte Jan Reníček z Čerminiknek és feleségének, Kateřinának a

---

király mellett tevékenykedett. Lengyelországban, Magyarországon és a cseh korona országaiban egyaránt szerzett birtokokat. Lásd Radek Fukala: Trnka z Ratibořan Jan. In: BSSSM, Nová řada. Sešit 2 (14). [Ostrava, 2001.] 131–133.

28 Opava. Lásd 9. j.

29 Buda. Lásd 4. j.

Jaktař falu közelében lévő Malé Hradčance majorságot a saját hűbéréből. Az említett birtok ily módon allodiális birtokká vált. Ezzel egyidejűleg a herceg Jan Reníčeknek adományozta a Zlatníky falu feletti tulajdonjogot is. Mindez a troppaui kamarás, Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi és a troppaui bíró, Jan Stoš z Kounic na Petříkovech közbenjárásával történt. A herceg a döntését elsőként a két tisztségviselővel és a kapitánnyal közölte szóban, majd elkészíttette az betáblázásról szóló oklevelet a troppaui rendek számára, amelyet saját kézjegyével is ellátott.

Dvuor Malé Hradčance[30]

Anno et die ut supra[31] vystúpili jsú před úřad Kunrát[I] Stoš mladší z Chúnic a z Branice[32] a Štěpán Střela z Třebovice,[33] jsúce poslové od pana Jana Trnky[34] hajtmana podlé řádu a práva, že jakož osviecené knieže a pán, pan Hanuš, knieže slovenské, liptovské a opavské etc., jeho milost,[II] z milosti své a štědroty kniežecí a k prosbě pana Jindřicha[35] komorníka[III] a pana Jana Stoše[36] sudieho ráčil jest dvuor, jenž slove Malé Hradčance, s jeho se vším příslušenstviem blíž Jaktaře[37] [IV] příležiecí z manství vypustiti a v pozemské aby Janovi Reničkovi,[38] paní

30 Malé Hradčance. Majorság a troppaui hercegségben. A majorság Jaktař és Zlatníky települések között helyezkedett el (ma mindkettő Cseh Köztársaság, opavai járás). 1840-ben megszűnt és felparcellázták. Lásd Ladislav Hosák: *Historický místopis země moravskoslezské*. Praha, 1938. 782.

31 A keltezés: „Anno etc. LXXXXII° v Suché dny po svatém Duše". ZA Opava. AS. inv. č. 850. f. 12r.

32 Ifjabb Konrád Stoš z Kounic a z Branice († 1498–1500), lovag, a sziléziai eredetű, szerteágazó Stoš nemzetségből, amely számos ága révén – branicei, posucicei, albrechticei stb. – a nemzetség a morva-sziléziai határvidéken is megtalálható. A családtagok Troppauban az 1470-es évek első felében a Mátyás-ellenes párt magját alkották. Lásd Josef Pilnáček: *Rody starého Slezska*. I–V. Brno, 1991–1998. (= Rody) IV. 1188–1193. č. 1703.; Hosák: *Historický místopis*, 813–814.; ZDOp II. 140. č. 75. (Konrád Stoš 1498-ban még élt) 143. č. 81. (Branice fölött 1500-ban Václav Hřivnáč z Heraltic rendelkezik); August Sedláček: Stoš z Kounic. In: *Ottův slovník naučný*. XXIV. Praha, 1906. 174–177. (A branicei ág a 175. oldalon.); Pavel Kouřil – Dalibor Prix – Martin Wihoda: *Hrady českého Slezska*. Brno–Opava, 2000. 502–505., 522–525.

33 Štěpán Střela z Chechla na Třebovicích († 1503 után), lovag, a Střela z Chechla (Chechło falu, ma Lengyelország, gliwicei járás) felső-sziléziai nemzetség Troppau vidékén megtelepedett ágának megalapítója. Lásd Rody IV. 1199–1206. č. 1716. (Különösen 1201.)

34 Jan Trnka z Ratibořan. Lásd 27. j.

35 Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi. Lásd 20. j.

36 Jan Stoš z Kounic na Petříkovech († 1492–1494 körül), lovag, a szerteágazó, sziléziai eredetű Stoš nemzetség azon ágának tagja, amely az Opava környékén lévő Štítina faluról és erősségről nevezte el magát. Az 1484–1492/1494-es években tartományi bíró (először említve 1484 júniusában, utoljára pedig 1492 júniusában, lásd erről Jan Kapras: *Pozůstatky knih zemského práva knížetství opavského*. Díl I. Knihy přední. část 1. (1413–1484). Praha, 1906. (= ZDOp I.) 123. 51. sz.; ZDOp II. 105. č. 147–149., 106. č. 150–152;). 1494-től, fivére Petr Stoš z Kounic a ze Štítiny lett a troppaui bíró (lásd 66. j.).

37 Jaktař. Falu Morvaországban, az olmützi püspökök hűbérbirtoka (az úgynevezett morva enklávé része Sziléziában). Ma Cseh Köztársaság, Opava város része, opavai járás.

38 Jan Renička z Čermnik († 1502), troppaui polgár (troppaui esküdt polgárként említik Jagelló Zsigmond [lásd 169. j.] 1501-ből való oklevelében, lásd SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 11r–12r), később talán nemességet kapott, legalábbis rendelkezett családi címeres pecséttel. 1484–1501 között troppaui írnok volt (ebben a hivatalban először 1484 decemberében, utoljára pedig 1501 decemberében említették, vö. ZDOp II. s. 105–106. č. 153., 143–144. č. 84.). Josef Pilnáček arra jutott, hogy a jelentős troppaui Rejnčko polgárcsalád képviselőjéről lehetett szó. Lásd Rody I. 187. č. 225. Rejnčko textilkereskedő, aki a troppaui plébániatemplomban a Szent Ágnes kápolna építését támogatta, a 14. század második felében a troppaui polgárság elitjéhez tartozott. Vö. *Opava*. Ed. Karel Müller et al. Praha, 2006. 91., 95., 360–362., 372–373., 379.

Kateřině[39] manželce jeho a jiech erbóm a budúcím potomkóm bylo v pozemské uvedeno, zapsáno a zavázáno a k tomu také vrchní právo na vsi Zlatníciech[40] ku pravému a zpupnému jiech dědicství, neb jeho milost[V] tu věc ústně rozkázal jemu panu Janovi Trnkovi hajtmanu a panu komorníkovi[VI] a panu sudiemu a list svú rukú podepsaný všem pánóm zemanóm psáti ráčil.

Eredeti, cseh, hártyakönyv.
ZA Opava. AS. inv. č. 850. f. 15r.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 60r–61r *(in extenso)*.
Kiadás:
ZDOp II. s. 124. č. 32.

[I] Cunrath; [II] mit; [III] comornika; [IV] Jactarze; [V] mit; [VI] comornikowi.

7.

1492. június 13–16. [Opava]

Ifjabb Konrád Stoš z Kounic a z Branice és Štěpán Střela z Chechla na Třebovicích mint a Jan Trnka troppaui kapitány által kijelölt küldöttek az országos táblába bejelentik, hogy Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg átengedte Jan Stoš z Kounic na Petříkovechnek a saját hűbéréből Lysotice falut, amelyet illetően Jan Stoš zálogjoggal rendelkezett. Az említett birtok ily módon allodiális birtokká vált. Mindez a troppaui kamarás, Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi közbenjárásával történt. A herceg a döntését elsőként a kamarással és a kapitánnyal közölte szóban, majd elkészíttette a betáblázásról szóló oklevelet a troppaui rendek számára, amelyet saját kézjegyével is ellátott.

Lysotice[41]
Anno et die ut supra[42] vystúpili jsú před úřad Kunrát[I] Stoš mladší z Chúnic a z Štítiny z Branice,[43] Štěpán Střela z Třebovice,[44] jsúce poslové od pana Jana Trnky[45] hajtmana[II] podlé řádu a práva, jakož pan Jan Stoš[46] sudí měl jest vrchní právo na vsi Lysoticiech v zástavě, ale že osviecené knieže a pán, pan Hanuš, knieže slovenské, liptovské a opavské etc., z milosti své a z štědroty kniežecí a k prosbě pana Jindřicha Donáta[47] komorníka[III]

39 Kateřina. Jan Renička z Čermnik (lásd 38. j.) felesége, a származásáról nincsenek további ismereteink.
40 Zlatníky. Falu a troppaui hercegségben. Ma Cseh Köztársaság, Opava város része, opavai járás.
41 Lisięcice [Lysotice], falu az opavai hercegségben. Ma Lengyelország, głubczycei járás.
42 A dátum: „Anno etc. LXXXXII° v Suché dny po svatém Duše". ZA Opava. AS. inv. č. 850. f. 12r.
43 Ifjabb Konrád Stoš z Kounic a z Branice. Lásd 32. j.
44 Štěpán Střela z Chechla na Třebovicích. Lásd 33. j.
45 Jan Trnka z Ratibořan. Lásd 27. j.
46 Jan Stoš z Kounic na Petříkovech. Lásd 36. j.
47 Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi. Lásd 20. j.

všecko své právo kniežecí a pravé dědicství na jmenované vsi Lysoticiech ráčil jest dáti svrchu dotčenému panu Janovi Stošovi z Chúnicz a z Štítiny sudiemu a jeho erbóm a potomkóm ku pravému zpupnému dědicství, neb jeho milost[IV] tu věc ústně rozkázal jemu panu Janovi Trnkovi hajtmanu a panu komorníku[V] a list svój rukú svú podepsaný všem pánóm zemanóm psáti ráčil, aby to jemu panu Janovi ve dcky bylo vloženo, zapsáno a zavázáno.

Eredeti, cseh, hártyakönyv.
ZA Opava. AS. inv. č. 850. f. 15r–15v.
Kiadás:
ZDOp II. 124. č. 33.

[I] Cunrath; [II] hait[a]; [III] comornika; [IV] ge[ot]; [V] comorniku.

8.

1492. október 1. Siklós

Corvin János troppaui herceg Troppau városának adományoz 600 aranyat, mivel a várost Viktorin herceg ideje óta adósságok és az azokért vállalt kezességek terhelték. Az összeget a hercegnek járó városi adóból kell félretenni addig, míg a teljes összeg ki nem telik. Mindez Jan Trnka z Ratibořan troppaui kapitány közbenjárására történt.

Anno 1492 hat der durchl[auchtigste] Fürst Herzog Joannes Corvinus auf Bericht des etc. Herrn Jan Trnka von Ratibořan,[48] des Fürstentums Troppau Hauptmann, gemeiner Stadt wegen ihrer vielfältigen Schulden und Bürgschaften, so sie der Herzog Viktorinen[49] getan, 600 fl. geschenkt, die sollte sie von dem Münzgelde der stadt Troppau[50] nehmen, bis zur völligen Ausnehmung der 600 fl. etc. Datum na Sokolussy[51] Montag nach Michaelis Anno ut supra.

ZA Opava. ZJ. inv. č. 208a. f. 62r *(Chronicon Oppaviense).*

48 Jan Trnka z Ratibořan. Lásd 27. j.
49 Viktorin troppaui és münsterbergi herceg, glatzi gróf kunštáti és Poděbrady-i úr. Lásd 23. j.
50 Opava. Lásd 9. j.
51 Siklós. Város Magyarországon. Ma Magyarország, Baranya megye.

9.

1494. február 12. Buda

Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg megerősíti a troppaui hercegség rendjei számára ugyanazokat a jogokat és kiváltságokat, amelyeket Morvaország rendjei élveznek. Ha a morva rendek a jövőben uruktól új kiváltságokat kapnának, azok Troppauban is érvényesek lesznek.

My Hanuš z buoží milosti knieže slovenské, liptovské a opavské etc. známo činíme tiemto naším listem všem vuobec nynějším i budúciem, že jsú nás prosili urození, stateční a slovutní páni a rytieřstvo kniežetství opavského, věrní naši milí, že jakož mají svobody od králóv a kniežat, pánóv opavských, předkuov našich, nadané a potvrzené, aby všech práv a svobod užívali a užívati mohli, kterýchž páni moravščí a rytieřstvo užívají, ale že potom najjasnějšími králi a pány, panem Matyášem,[52] uherským a českým etc. králem, pánem a rodičem naším milým slavné paměti, i také králem Vladislavem[53] uherským a českým etc., jeho milostí, pánem naším milostivým, pánóm a rytieřstvu moravským viece a výše nad prvnější svobody přičiněno a přidáno jest, prosiece pokorně, abychom jim týchž svobod přidati ráčili. My vzhlédše na pokornú prosbu jejiech a na věrnú službu, kerúž nám činie a v časiech budúcích aby tiem hotověji činiti byli, přičinili a přidali jsme a mocí tohoto našeho listu jakožto knieže a pán opavský přičiňujem a přidáváme, tak aby již psaní páni a rytieřstvo kniežetství opavského nynější i budúcí nynie i v časiech budúcích těch všech práv, svobod a milostí prvnějších i také již psanými králmi jejich milosti přidaných pánóm a rytieřstvu moravským cele a úplně užívali a užívati mohli ve všech punktiech, artikulech,[1] jakuožto páni a rytieřstvo margrabství moravského užívají a jako by v tomto našiem listě slovo od slova vepsány byly a to beze všie příkazy našie, erbuov a potomkuov našich, kniežat a pánóv opavských. Toto také z milosti naší zvláštnie již psaným pánóm a rytieřstvu a potomkóm jejiech přidáváme, jestliže by král jeho milost nynější, pán náš milostivý, nebli který budúcí král český neb margrabie moravský pánóm a rytieřstvu margrabství moravského co vejše svobod nad nynější, keréž mají, kerýmkoli obyčejem přidali a přičinili, aby těch všech již psané rytieřstvo kniežetství opavského tak cele jako oni páni a rytieřstvo margrabství moravského v časiech budúciech a na věky užívali. A tomu na potvrzení a pro lepší jistotu pečet naši kniežecí s našim jistým vědomím k tomuto listu dali jsme zavěsit. Dán v Budiny[54] v středu první v puost vstupší léta Páně tisiecieho čtrstého devaddesátého čtvrtého počítajíce.

Eredeti, cseh, hártya (420 × 230 + 65 mm).
A kibocsátó pecsétje fekete-fehér zsinóron függ.
ZA Opava. AS. inv. č. 75.

52 Mátyás király. Lásd 5. j.
53 II. Ulászló († 1516), a Jagelló-uralkodóház tagja, magyar (1490–1516) és cseh (1471–1516) király. Lásd Josef Macek: *Tři ženy krále Vladislava*. Praha, 1991.
54 Buda. Lásd 4. j.

További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 75r–77r (másolat, *in extenso*).
Kiadás:
Jan Kapras: Staatsrechtliche Verhältnisse des Troppauer Landes im Mittelalter. *Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Österreichisch-Schlesiens* 12 (1917) 53–54. Pozn. č. 3.

[1] Articulech.

10.

1494. február 12. Buda

Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg Jan Reniček z Čermniknek adja élete végéig tartó használatra Lipina falut, amely a Štáblovice fölötti hegyekben fekszik. Saját maga csupán a helyi kaszálók szénájára tart igényt, amelyet Hradec nad Moravicí vár szükségleteire a kylešovicei hercegi népek takarítanak be. Reniček halála után Lipina visszatér a herceg birtokába, aki azonban köteles lesz Reniček feleségének vagy az örököseinek 200 magyar aranyat fizetni.

My Hanuš Corvinus boží milostí knieže slovenské, liptovské a opavské etc. známo činíme tiemto našim listem všem vuobec, ktož jej uzří, nebo čtúcí slyšeti budú, že k žádosti a k prosbě některých pánóv z rytieřstva kniežetství našeho opavského dali sme a mocí tohoto našeho listu z milosti naší kniežecí s radú věrných našiech milých dáváme slovutnému panoši Janovi Reničkovi z Čermnik,[55] poddanému našemu věrnému milému, shlédše také na jeho věrnú službu, kterúž nám činil, činí a napotom aby tiem lépe činiti mohl, Lipinu[56] tak řečenú nad Štáblovicemi[57] v horách ležiecí k jnění,[1] [sic] držení, požievání se všiem právem a příslušenstviem, s háji, chrastinami, s fleky rolí a s hony, s pustinami, pastvami a se všemi užitky, kerýmikoli jmény mohú jmenovány býti, a jakž od staradávna vysazena a vymezena sama v sobě jest, nic sobě, erbóm, ani potomkóm našim tam nepozuostavujíc, toliko ty lúky, kerěž lidé naši z Kylešovic[58] tam sekú, na každý rok to sobě ku potřebě zámku našeho Hradce[59] pozuostavujem a jestli by co mohl kde vyklučiti, aneb kerých pláněv a flekuov trávu užíti, že toho všeho bude moci požievati, užievati, jakž se jemu najlépe zdáti a líbiti bude podlé jeho vuole svobodné beze všeho útisku, odpornosti a zmatkuov všelijakých a přiekazy naší, erbuov a potomkuov našich i od úředníkuov až do jeho živnosti a kdyžby koli pán Buoh smrti téhož Jana neuchoval,

55 Jan Renička z Čermnik. Lásd 38. j.
56 Lipina. Falu a troppaui hercegségben. Ma Cseh Köztársaság, Štáblovice falu része, opavai járás.
57 Štáblovice. Falu Morvaországban, az olmützi püspökök hűbérbirtoka (az úgynevezett morva enklávé része Sziléziában). Ma Cseh Köztársaság, opavai járás.
58 Kylešovice. Falu a troppaui hercegségben. Ma Cseh Köztársaság, Opava város része, opavai járás.
59 Hradec vára a troppaui hercegségben. Hosszú ideig a troppaui hercegek rezidenciája. Ma Hradec nad Moravicí község területén lévő kastély, Cseh Köztársaság, opavai járás. Az épület középkori történetére lásd Kouřil–Prix–Wihoda: *Hrady českého Slezska*, 166–198.

tehdá my nahoře psané knieže, erbové neboli potomkové naši, ač bychom túž Lipinu zase chtěli mieti, dadúce paní Kateřině,[60] manželce téhož Jana, dvě stě zlatých uherských, anebo tomu, komuž by týž Jan neboli manželka to také dále dali, poručili a s jiech dobrú a svobodnú vuolí jejiech zavázali, buďto za zdravého života anebo na smrtedlnej posteli, a v témž právě drželi, budú povinni nám túž Lipinu zase postúpiti, protož my nahoře psané knieže mocí tohoto našeho listu slibujeme, že často psaný Jan Renička a manželka jeho i také ti, komuž by od něch bylo zavázáno a poručeno, při tom našem milostivém nadání a obdarování ve všem v celosti nepohnutě a neporušitedlně od nás, erbuov a potomkuov našiech kniežat a pánuov opavských i od úředníkuov mají bez útisku zachováni býti podlé našeho zapsání svobodného. Tomu na potvrzení pečet naši kniežecí k tomuto listu dali jsme zavěsiti. Dán v Budíně[61] první středu postní léta Páně tisiecieho čtyřstého devadesátého čtvrtého počítajíc.

Iohannes Corvinus dux manu propria etc.

Eredeti, cseh, hártya (310 × 270 – 45 mm).
A kibocsátó által hártyazsinórra függesztett pecsét hiányzik.
ZA Opava. AS. inv. č. 75a.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 73r–74r (regeszta).

[1] Kétségtelenül inkább „jmění".

11.

1494. február 12. Buda

Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg megerősíti Troppau város minden jogát és kiváltságát, különösképpen az elhunyt Mátyás király által kibocsátott okleveleket és a bírói tisztségre és a külvárosban letelepedett lakosok jogaira vonatkozókat, azaz azokat a rendelkezéseket, amelyek alapján a külváros lakosai a városi bíróság joghatósága alá tartoznak.

My Hanuš z boží milosti kníže slovenské, liptovské a opavské etc. známo činíme tímto našim listem všem vůbec, ktož jej uzří, nebo čtúcí slyšeti budú, že slovutné opatrnosti purgkmistr, rada i všecka obec města našeho Opavy,[62] poddaní věrní naši milí, nás jakožto pána svého pokorně jsú prosili, abychom jim a jejich budúcím potomkóm jejich svobody, nadání, práva, jarmarky, mýta, kerého od starodávna požívali, a zvláště což se fojství [sic] týče a lidí všech z předměstí, keří k tomu fojtství také příslušeli a příslušejí, i všech starozvyklých obyčejí a zvyklostí i také vína šenkování podlé starodávného obyčeje a

60 Kateřina. Jan Reniček felesége. Lásd 38. j.
61 Buda. Lásd 4. j.
62 Opava. Lásd 9. j.

domův vysazení, jakož toho od králův, knížat, předkův našich pánův opavských a zvláště od najjasnějšího knížete a pána, pana Matyáše,[63] uherského a českého etc. krále etc., jeho milosti slavné paměti, pána a rodiče našeho milého, potvrzení mají, potvrditi ráčili. I vzhlédli jsme na jejich pokornú prosbu a věrnost i také povolnost, kterúž nám po smrti jmenovaného krále a rodiče našeho milého činili a zachovávali a v budúcích časích činiti budú, prosbám jejich jakožto slušným a spravedlivým milostivě nakloněni jsúce, ne skrze omylnost ale úmyslem, rozmyšlením a z jistého vědomí našeho i s dospělú pánův našich radú, mocí naší knížetcí a jakožto pán opavský všecky jmenovaných měšťan svobodnosti, svobodenství, obdarování, nadání, handtfešty, listy, ustanovení a dopuštění i všecka práva jim od slavných pamětí králův, knížat, předkův našich pánův opavských daných a půjčených ve všech jejich artykulech, rozdielech, punktech, klausulích, jakož by slovo od slova v tomto našim listě vepsány byly, ujistili jsme, potvrdili jsme a mocí tohoto našeho listu potvrzujeme a mieti chceme, aby ty všecky věci u věčné pevnosti moc měly a zvláště aby všeci lidé z předměstí k jich právu vedlé starodávného obyčeje bez překazy naší, erbův, potomkův i úředníkův našich nynějších i budúcích příslušeli. Také nadávajíce z milosti naší knížetcí, ačby které napřed jmenovaných věcí ukrácení, slov zatmělostí, neb kterýmkoli jiným obyčejem byl obmeškán, nechcme, že by skrze toto naše potvrzení právu obyčejnému kterakkolivěk umenšeno bylo, protož aby jmenovaní měščané a obyvatelé města našeho milostí naší čili rozmnožení žádnému člověku tohoto listu našeho dojiščení, upevnění, nové obdarování, potvrzení, ustanovení lze bude zrušiti, neb kterúkoli smělostí neboli zpurností protiviti se. Tomu na potvrzení a pro lepší jistotu pečet naši knížetcí s našim jistým vědomím k tomuto listu dali jsme zavěsiti. Jenž jest dán v Budíně[64] první středu postní léta Páně tisícého čtyřstého devadesátého čtvrtého počítajíce.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 17^{r}–17^{v}. č. 14.
További előfordulások:
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 38^{v}–39^{v}. č. 35. 43^{v}–44^{v} (másolat, *in extenso*).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 78^{r}–80^{v} (másolat, *in extenso*).

12.

1494. február 12. Buda

Corvin János szlavóniai, liptói és troppaui herceg emlékezetül adja, hogy felkereste őt idősebb Jan z Fulštejna a z Vladěnína, Petr Stoš z Kounic a ze Štítiny és Troppau város képviselői és tudtára adták, hogy a troppaui Szűz Mária-plébániatemplom kápolnájában Szent Lőrinc, Szent Margit és Szent Ágnes oltárához bizonyos jövedelmek tartoznak, részint örökös, részint visszavételi joggal, mégpedig évi 240 garas a troppaui kallózóműhely után, évi 120 garas a csertörő malomból ugyanott és a hercegi bevételek Jaktarovice falu után. Kérték a herceget, hogy utóbbi jövedelmeket írja a

63 Mátyás király. Lásd 5. j.
64 Buda. Lásd 4. j.

nevezett oltárra örökbe, aminek ő eleget tett. Emellett a herceg megerősíti a Přemek egykori troppaui herceg által történt adományozást egy kertre vonatkozóan, amely egyfelől Troppau város falánál lévő torony, másfelől pedig az oltárigazgatók háza mellett fekszik. Engedélye megszegése esetén a jelenlegi oltárigazgató, Mikuláš Vašků és utódai a jogaikat bírói úton érvényesíthetik.

In nomine Domini amen. Nos Iohannes Dei gracia Slavonie, Liptovie, Oppavieque dux etc. Ad cunctorum tam presencium quam futurorum claram deducimus noticiam et memoriam, quod generosi domini dominus Johannes senior de Ffulssteyn et de Bladen[65] et dominus Petrus de Sstiten[66] ac circumspecti providique viri consules civitatis Oppaviensis,[67] fideles nostri dilecti, in nostra presencia constituti proposuerunt de quodam altari Laurencii, Margarethe, Agnetisque martyrum in capella, choro eclesie beatissime Marie Virginis in Oppavia a sinistra parte annexa, quomodo ab antecessoribus nostris quidam census legittime, heriditarie ac nomine veri testamenti, quidam vero sub titulo reempcionis, videlicet quatuor marce in molendino dicto Wolkmoel,[68] due marce in molendino Lomoel,[69] ubi cerdones cortices eorum artificio necessarias contundere solent, totaque berna unacum robotis in villa dicta Eckersdorff[70] venditi sunt, prout in litteris dominorum ducum lacius continetur, supplicantes, quatenus nos prenominatos census, reempcione ablata, heriditarie perpetueque nomine veri testamenti ad altare prefatum ascribere perpetuareque dignaremur. Nos volentes ubicunque divinum augere honorem, attendentes hanc eorum peticionem honestam, in Dei veneracionem ac sanctorum martyrum ordinatam unaque benemerita dictorum consulum, fidelium nostrorum, quorum predicti altaris extat collacio, assentimus et consentimus penitus in omnia eorum peticioni predicte, promittentes pro nobis, heredibus successoribusque nostris ac vice omnium et singulorum, quorum ad presens interest vel successu temporis quovismodo vel quesito colore interesse poterit, sub nostra bona sinceraque fide, sine fraude et dolo, hanc nostram condonacionem ratam et gratam habere. Similiter ortum domui iam per ducem

65 Jan starší z Fulštejna a z Vladěnína († 1495), úr, a régi Fulštejn család vladěníni (Włodzienin, Władzienin, ma Lengyelország, głubczycei járás) ágának tagja. Lásd Jiří Stibor: Z Fulštejna. In: BSSSM, Nová řada, Seši 5. (17.) [Ostrava, 2004.] 34–65.

66 Petr Stoš z Kounic a ze Štítiny († 1503), lovag, Jan Stoš z Kounic na Petříkovech (lásd 36. j.) fivére, 1494–1503 között troppaui tartományi bíró. Lásd František Šigut: *Opavský listinář. Litterae fundationum, dotationum, erectionum, confirmationum, praesentationum, collationum, resignationum altarium Oppavie.* V. Opava, 1996. (= OL V.) 14. pozn. č. 3.

67 Opava. Lásd 9. j.

68 Valcha [Walckmüel, Valkmlýn stb.], azaz kallózó, régi kőmalom, amelyet már 1368-ban említenek a forrásokban. A kallózót a troppaui posztókészítők és takácsok használták, akik a hercegnek meghatározott fizetséggel tartoztak. Lásd František Šigut: *Opavský listinář. Litterae fundationum, dotationum, erectionum, confirmationum, praesentationum, collationum, resignationum altarium Oppavie.* IV. Opava, 1969. 53. pozn. č. 2.

69 Csertörő malom [Lohenmühle, Lohenmil, Loemol stb.], első említése 1436-ból ismert, a Troppau melletti úgynevezett nagy hercegi malom közelében, a malomároknál állt, és a troppaui tímárok céhe használta. Lásd František Šigut: *Opavský listinář. Litterae fundationum, dotationum, erectionum, confirmationum, praesentationum, collationum, resignationum altarium Oppavie*. III. Opava, 1967. 43. pozn. č. 2.; Zukal: *Das Stadtgebiet*, 54–55.

70 Jakartovice. Falu a troppaui hercegségben. Ma Cseh Köztársaság, opavai járás.

Przemkonem[71] libertate annexum, cuius ex una parte terminus est turris in muro civitatis sita, ex altera domus communis altaristarum, ad pacifice quieteque possidendum, ut ab antiquo possidetur, confirmamus, aprobamus et libertamus in omne tempus. Si autem nos, heredes, successoresque nostri contra aliquod predictorum, quod Deus avertat, fecerimus, extunc prout exnunc et exnunc prout extunc concedimus plenariam omnimodamque potestatem altariste presenti domino Nicolao Wasskoni[72] suisque successoribus omnibus civilis vel canonici iuris reprendi auctoritatem et iusticiam. In cuius rei testimonium, robur ac firmitatem sigillum nostrum proprium de bona voluntate ac scitu nostro presentibus est appensum. Datum Bude[73] in die cinerum anno Domini M° CCCC° nonagesimo quarto.

Eredeti, latin, hártya (210 × 215 + 30 mm).
A kibocsátó pecsétje hártyaszalagon.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 29.
További előfordulás:
ZA Opava. TF.inv. č. 6. f. 71r–72r (másolat, *in extenso*).
Kiadás: František Šigut: *Opavský listinář. Litterae fundationum, dotationum, erectionum, confirmationum, praesentationum, collationum, resignationum altarium Oppavie.* V. Opava, 1996. (= OL V.) 13–15. 108. sz.

13.

1494. október 26. Jägerndorf

Martin Šíp z Branice jägerndorfi kamarás emlékezetül adja, hogy eladta Jan Neuhauser z Branticnak és a feleségének, Kristýnának Babice falut, amelyet Corvin János liptói és troppaui herceg oklevele és más iratok biztosítottak, amelyeket most átad az új birtokosoknak. Tanúk: idősebb Jan z Fulštejna na Vladěníně, Jan z Kralic na Zátoře, Jan z Voštic na Lichnově, Václav z Hradčan, Dětoch z Držkovic a Oldřich z Výčap na Sosnové.

Já Martin Šíp z Branitce,[74] komorník desk kniežetstvie a práva krnovského, známo činím s tiemto listem obecně přede všemi, ktož ji uzřie, aneb čtúcí slyšeti budú, jakož sem jměl list osvieceného kniežete, kněze Hanuše liptovského a opavského, na dědicstvie své na vrchnie právo na vsi Babiciech[75] s jeho příslustvím[1] i také jiné listy a dobré vuole na to i prodal sem to jisté právo vrchnie s jeho příslušenstvím všem a mocí tohoto listu prodávám

71 Přemek troppaui herceg († 1433), a Přemysl-uralkodóház tagja. Lásd Martin Čapský: *Vévoda Přemek Opavský (1366–1433). Ve službách posledních Lucemburků*. Brno–Opava, 2005.
72 Mikuláš Vašků († 1522), polgár, pap. Troppaui oltárigazgató és olmützi kanonok, Václav Vašek troppaui polgármester fia, a krakkói egyetemen szerzett diplomát. Lásd OL V. 15. 8. sz.
73 Buda. Lásd 4. j.
74 Martin Šíp z Branice. Lásd 1. j.
75 Babice. Lásd 2. j.

slovutnému panoši Janovi Navehausarovi z Brantic[76] a slovutné u potcivosti[II] [sic] panie Kristýně z Hradtca,[77] vlastnie manželce jeho, erbuom a potom i tomu každému, ktož by tento list s jejich dobrú vuolí jměl, protož já Martin svrchu psaný dal sem a mocí tohoto lista dávám svú úplnú mocnú a dobrovuolnú dobrú vuoli na ty všechny listy, kteréž sem kolivěk jměl na to jisté vrchnie právo, nitc sobě tu nepozuostavujíc, ani svým erbuom, jemu Janovi svrchu psanému, manželce jeho, jejich erbóm a potomkóm, aby oni toho muohli užívati a požívati, s tiem učiniti i nechati vedlé znění listuov tak a tiem všiem ob[yč]ejem a právem, jakuož sem toho sám požíval. Tomu na svědomie a pro lepší jistotu a těch všech věcí nahuoře psaných potvrzenie a budúcí pamět já Martin svrchu psaný svú sem [v]lastní pečet k tomuto listu přivěsil a k tomu také pro lepší svědomie připrosil sem urozených pánuov a slovutných panoší pana Jana staršieho z Fulštajna a na Vladěníně,[78]

76 Jan Neuhauser na Branticích († 1506–1507 után), lovag, származási helye nem tisztázott. 1491-ben királyi fizetőmester Magyarországon. Sopronban és a sziléziai Jägerndorfban [Krnov] voltak házai. 1495 júniusában 300 aranyat utaltak ki neki a soproni adóból korábbi, a magyar korona érdekében tett szolgálatai ellenértékeként. Az ebből az időből fennmaradt magyar királyi számadáskönyvek Jan Neuhauser z Krnova néven említik. Lásd Neumann Tibor: *Registrum proventuum regni Hungariae. A Magyar Királyság kincstartójának számadáskönyve (1494–1495)*. Budapest, 2019. (Magyar Történelmi Emlékek. Okmánytárak) 319. (Különösképpen az 1906. sz. jegyzet kiegészítő információi.) Vö. továbbá Petr Kozák: *Účty budínského dvora krále Vladislava II. Jagellonského (1494–1495)*. Praha, 2019. 201. Jägerndorf vidékén Jan Neuhauser legkésőbb 1492-ben telepedett le, ahol a nevére az országos táblákba Jiří és Martin Šíp jegyezte be Brantice birtokot. Ezt követően rögtön hozományt biztosított Branticében a felesége, Kristýna z Hradce számára, ekkortól a birtok után nevezte magát. 1495-ben azonban Branticét Jan z Fulštejna a z Vladěnína birtokába adta, és eladta Radim birtokot is Bartoltovy udvarral együtt (Krnov mellett, elpusztult, ma Radímek területe). Minden bizonnyal csak Jägerndorf városában maradtak meg ingatlanjai – ezért említik az 1495. évi magyar számadáskönyvben jägerndorfi (krnovi) előnévvel. 1502-ig Jägerndorfban a legkülönfélébb oklevelekben tűnik fel. Lásd ZDK 165. 263. sz., 166. 264. sz., 172–173. 274. sz., 177. 283. sz., 179. 286. sz., 180–181. 289. sz., 181–182. 291. sz., 182. 292. sz., 186–187. 300. sz., 197–198. 319. sz. A morva-sziléziai határvidéken lévő érdekeltségeit nem csupán a közreadott oklevél támasztja alá, hanem az a tény, hogy rendelkezett az olmützi püspökök hűbérbirtoka, Dívčí Hrad felett, amelyet Beneš Černohorský z Boskovictől szerzett meg – azonban ezt a birtokot is eladta 1495-ben (ZA Opava – PO. LDK. inv. č. 319.). 1498-ban II. János oppelni herceg tanácsosaként lép fel (Wilhelm Wattenbach – Colmar Grünhagen: *Registrum st. Wenceslai. Urkunden vorzüglich zur Geschichte Oberschlesiens nach einem Copialbuch Herzog Johanns von Oppeln und Ratibor in Auszügen mitgetheilt. Codex diplomaticus Silesiae.* VI. Breslau, 1865. 147. 443. sz.), majd ugyanezen herceg udvarában tűnik fel 1506-ban és 1507-ben, amikor a nevét az oppelni hercegségben lévő Kórnica („von Kurnitz") falu (ma Lengyelország, krapkowicei járás) után írja. Lásd Colmar Grünhaen – Hermann Markgraf: *Lehns- und Besitzurkunden Schlesiens und seiner einzelnen Fürstenthümer im Mittelalter* I. Leipzig, 1881. 474–476. 181. sz., Rody III. 826. č. 1250.

77 Kristýna z Hradce. Jan Neuhauser felesége (lásd 76. j.), származása nem ismert.

78 Idősebb Jan z Fulštejna a z Vladěnína. Lásd 65. j.

pana [Jana] [z] Kralic a na Zátoře,[79] Jana z Voščic a na Lichtnově,[80] Václava z Hradčan,[81] Dětocha z Drškovic,[82] Oldřicha z Výčap a z Sosnové,[83] že jsú oni také své pečeti vedlé mej k tomuto listu přivěšeli beze škod jim a jejich erbuom. Jenž jest dán a psán v Krnově[84] v neděli před svatým Šimonem a Judú apoštoli buožími léta buožieho tisícieho čtyřstého devadesátého čtvrtého počítajíc po narození jeho.

Eredeti, cseh, hártya (305 × 220 – 65 mm).
A kibocsátó és a tanúk hét függőpecsétje, egy hiányzik.
ZA Opava. KlO. inv. č. 32.

[I] Przisslustwim; [II] potcziwosti.

79 Jan z Kralic na Zátoře († 1503 után), lovag, a morvaországi kralicei kisnemesi család tagja. Dalibor Prix álláspontja szerint Jan Kralický Mátyás király szolgálatában érkezett Jägerndorf vidékére. Itt a zátori uraktól birtokot kapott, amelynek központja Zátor vára volt (ma Cseh Köztársaság, Bruntáli járás, Zátor-Loučky területe). Lásd ZDK 268., 270. (jegyzetek a 408. és 411. sz. oklevelek alatt). A Jägerndorf vidéki zátori uradalmat Jan Kralický 1503-ban eladta Jan z Voštic na Lichnově-nek (lásd ZDK 200–201. 324. sz.). Zátor várával kapcsolatos birtokjogi viszonyokról lásd Kouřil–Prix–Wihoda: *Hrady českého Slezska*, 393–394. Első feleségével, Zuzana z Vartnovával kötött házasságához hozományként kapta a morvaországi Cimburk u Koryčan várát (ekkoriban Jan Kralický z Cimburka néven említik), a második felesége a felső-sziléziai Machna z Zbrosławic volt Beuthenből, akinek származási helyére – František Dvorský vélekedése szerint – Jan Kralický is áttelepült azután, hogy 1501-ben eladta a morva birtokait unokatestvérének, Vít z Kralicnek. Lásd František Dvorský: *Vlastivěda moravská II. Místopis. Náměšťský okres*. Brno, 1908. 220–221.; Josef Pilnáček: *Staromoravští rodové*. Vídeň, 1930. 308. č. 1065. (Részletes családfával.); Rody I. 57–58. č. 50.

80 Jan z Voštic na Lichnově († 1520 előtt), felső-sziléziai származású lovag (Voštice falu, ma Lengyelország, Woszczyce, pszczynai járás), 1498–1507 között jägerndorfi bíró. Jägerndorf vidékére, ahol Lichnov és Zátor birtokokat szerezte meg, IV. János auschwitzi herceg és felesége, az utolsó jägerndorfi Přemysl, IV. Opavai-Ratibořský János nővére szolgálatában érkezett. Lásd Jiří Stibor – Milan Myška: Lichnovští z Voštic (též z Voščic). In: BSSSM, Sešit 6. [Ostrava, 1996.] 78–87. (Különösen 78. č. 1.)

81 Václav z Hradčan († 1498. március 8. előtt), lovag, a Troppau és Jägerndorf vidékén letelepedett Pivec z Hradčan (ma Gródczany, Lengyelország, głubczycei járás) és Klemštejn család tagja (ma Jablonka, Lengyelország, głubczycei járás). 1498. március 8-án néhaiként említik (ZDK 183. 294. sz.). Lásd Rody I. 45–46. č. 36.

82 Dětoch z Držkovic († 1512 után), lovag, Držkovice falu egy részének birtokosa (ma a községet államhatár választja ketté: Držkovice Opava város része, Dzierżkowice pedig Lengyelország, głubczycei járás). A forrásokban legutoljára 1512-ben említik, amikor Jiří és Dětoch z Čochendorfu na Dobroslavicích fivérek oklevelében tűnnek fel a kezesek között, amikor ezek eladják Držkovice falu rájuk eső részét (ZDK 291–293. 436. sz.). Lásd még OL V. 30–31. 1. j.

83 Oldřich z Výčap na Sosnové († 1506–1510), lovag, eredetileg morvaországi, Jägerndorf vidékén letelepedett család tagja. A jägerndorfi hercegnő, Barbora uralkodása alatt gyakran volt követ az országos táblánál. 1506-ban említik utoljára, 1510-ben a forrásokban feltűnik a fia (?), Ondřej Sosnovský z Výčap. Lásd ZDK 209. passim. (Különösen 338. sz.); Rody IV. 1154–1155. 1650. sz.

84 Krnov [németül Jägerndorf]. A jägerndorfi hercegség fővárosa. Ma Cseh Köztársaság, bruntáli járás.

14.

1495. március 18. Bihács

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán felmenti a troppaui várban szolgáló Hanzlt és feleségét, Kateřinát a Kylešovská utcában, a troppaui vár mögött lévő Zalcar kert és a troppaui külvárosban, a Szent Katalin-templom mögött fekvő fél lán szántóföld utáni valamennyi fizetési kötelezettség, földadó és robot alól. Mindez a troppaui kapitány, Nagypalugyai Trenka György közbenjárására történt.

My Hanuš Corvinus z boží milosti opavské, liptovské kníže etc., dalmatské, charvátské a slovenské země bán etc. vyznáváme tímto listem obecně přede všemi, kdož jej uzří, anebo čtúce slyšeti budú, že k žádosti a prosbě urozeného Jiříka z Palice,[85] na ten čas hejtmana knížetství našeho opavského, věrného milého, dali jsme a osvobodili a mocí tohoto listu dáváme a osvobozujem opatrnému Hanzlovi,[86] na ten čas hradskému na zámku našem opavském, a Kateřině,[87] manželce jeho vlastní, erbóm a budúcím potomkóm jeho zahradu, jenž slove Zelcarova, ležící v Kylešovské ulici za zámkem[88] naším opavském a k tomu půl lánu roli, kderúž sobě k tej zahradě přikúpil, ležící za svatú Kateřinú[89] na předměstí, tu jsme

85 Nagypalugyai Trenka György († 1521), magyarországi nemes (a Plathy család tagja, amelynek birtokai a mai Szlovákia területén voltak), zsoldoskapitány, a magyar forrásokban rendszerint „Trnka/Trenka" név alatt tűnik fel, míg a csehekben nem. II. Ulászló magyar és cseh király familiárisa (1509 után), de Sándor lengyel király és litván nagyfejedelem szolgálatában is feltűnik (1501 után). 1494–1500 között troppaui kapitány, teljes hivatali időszaka alatt rendszeresen tagja volt a troppaui bíróságnak és általában részt vett a hercegség politikai életében. Habár Corvin János herceg felesége, Frangepán Beatrix 1499. július 27-i oklevelében szó esik György kapitányi pozícióból való (kikényszerített?) lemondásáról („super resignatione officii ducatus Opawiensis per Georgium Trnka", kiad. Neumann Tibor alább idézett tanulmányában, 33. II/38. sz.), 1500 júniusában még bizonyíthatóan ő irányította a herceg nevében a troppaui bíróság működését (ZDOp II. 143. č. 83). Azt, hogy a külföldi kapitány és a troppaui rendek közötti kapcsolatok rendkívül korrektek, talán még barátiak is voltak, egy 1507. évi adat is alátámasztja: az akkor már nem kapitányi pozícióban lévő György habozás nélkül pénzbeli segítséget nyújtott a troppaui rendeknek, amikor 1507 őszén ezek nem kis nehézségek árán pénzt gyűjtöttek arra, hogy a hercegség II. Ulászló cseh és magyar király közvetlen birtokába kerüljön. György ekkoriban az oklevelén a „na Čistějově" nevet használta (eredetiben „na czystiegowie"), az alsó-ausztriai Zistersdorf alapján, amely nagyjából félúton található az osztrák Mistelbach és a ma Szlovákia területén található Morvaszentjános [Svätý Ján] között. Lásd ZA Opava, HÚ-OK, inv. č. 41, kart. č. 1, slož. 8, f. 29. Trenka György életrajzára lásd Neumann Tibor: Két levéltárjegyzék 1588-ból (Ismeretlen középkori oklevelek újkori forrásokban). In: *Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények, 2020.* Főszerk. Ujváry Gábor. Bp., 2020. 15–19., 29–36. Trenka opavai kapitányi tisztségben való fellépéséről lásd ZA Opava. AS. inv. č. 80a., inv. č. 81., inv. č. 776. s. 98., inv. č. 777. f. 7–8. 32^{v}–33^{r}, 33^{v}, 62^{r}–63^{v}, 64^{v}–69^{r}, 70^{v}–71^{r}; ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 98^{r}–98^{v}; ZA Opava. ZJ. inv. č. 208a. f. 63^{v}; ZDOp II. s. 126. č. 38., s. 128. č. 45., s. 132. č. 55–56., s. 132–133. č. 57., s. 135–136. č. 63., s. 136. č. 64., s. 138–139. č. 70., s. 143. č. 83.; SOkA Opava. AMO. inv. č. 30., inv. č. 218. f. 95^{r}–96^{v}, f. 96^{v}–97^{v}, f. 124^{v}–125^{v}, inv. č. 219. f. 40^{v}–41^{r}.

86 Hanzl. Polgár, hercegi alkalmazott a troppaui várban, máshonnan nem ismert.

87 Kateřina. Hanzl felesége (lásd 86. j.), máshonnan nem ismert.

88 Troppaui vár, földesúri lakhely, amely a hercegség fővárosának városfalaiba épült. A várat az 1380-as években emelte Přemek herceg, 1892-ben lerombolták. Lásd *Opavský zámek.* Ed. Hana Miketová et al. Opava, 2012.; Stanislav Drkal: Historie opavského zámku. In: *Opava. Sborník k 10. výročí osvobození města*. Ed. Anděl ín Grobelný – Bohumil Sobotík. Ostrava, 1956. 134–164.

89 Szent Katalin-templom, Troppau Racibórz felőli külvárosában, illetve Kateřinka faluban, az 1360-as években alapították (ma Opava városának része, Opava-Kateřinky területén). Lásd Dalibor Prix írását az alábbi kollektív kötetben: Müller–Žáček: *Opava,* 363–364.

jemu také osvo↑*bo*↑dili a mocí listu tohoto osvobozujem ode všech kšosúv, poplatkúv, berní, robot, povozuov a ode všelijakých daní a pomocí malých i velikých, kterýmiž se koli jmény jmenují, ješto by nám příslušely, z toho ze všeho svrchu jmenovaného Hanzle, manželku jeho, erby a budúcí potomky jeho vynímáme a vysvobozujeme sami od sebe, erbův našiech, knížat a budúcích pánův opavských, beze vší překážky hejtmanóv a úředníkův našich i všelijaké osoby. Takže z tej zahrady a s rolí nám, erbům našim, knížatóm a budúcím pánóm opavským, nebudú povinni dávati, ani nic činiti nyní i na budoucí časy a že při tom našem obdarování a vysvobození mají a budú moci v celosti držáni a zachováni býti. K tomu také mají a budú moci túž zahradu nebo tu roli v týmž právě a svobodě dáti, prodati a zaměniti, jakž by se jim koli zdálo a líbilo, že to budú moci svobodně učiniti oni již psaní, erbové i budúcí potomci jich bez naší, erbóv našich, knížat a budúcích pánův opavských, i všech lidí všelijaké překážky a kdož by tento list náš jměl s svrchu psaných Hanzle a Kateřiny manželky jeho, erbův a budúcích potomkův jejich dobrú vůlí, ten jmá a jmíti bude též plné právo a túž spravedlnost v tomto listu psané jako on Hanzl, Katařina manželka jeho, erbové a budúcí potomci jejich. Tomu na svědomí a na potvrzení pečet naši knížetcí s naším jistým vědomím rozkázali sme přivěsiti k tomuto listu. Dán na Libiti[90] [1] [sic] v středu po svatém Řehoři léta od narození Syna božího tisícého čtyřstého devadesátého pátého počítajíce.

Iohannes Corvinus manu propria

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 96^{v}–97^{v}. č. 74.
További előfordulás:
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 39^{v}–40^{r}. č. 36 (másolat, *in extenso,* itt a keltezésben „dan na Hbitj" szerepel).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 89^{r}–90^{v} (másolat, *in extenso*).

[1] Libitÿ.

15.

[1495–1500][91] hely nélkül

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán troppaui várbéli szolgálója, Toman Mandl és felesége, Barbora számára felmenti minden fizetési kötelezettség, földadó és robot alól azt a negyed mezőt, amely az elhunyt Maršálek fuvaros után maradt meg, és amelyet a fent

90 Bihács. Város Horvátországban, ma Bihać, Bosznia-Hercegovina, Unsko-sanski kanton.

91 A hozzávetőleges dátumot Nagypalugyai Trenka György troppaui kapitányi tisztségviselése (1494–1500) adja meg, pontosan 1494 május végétől (ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 32^{v}–33^{r}; ZDOp II. 126. č. 38.) 1500 júniusának közepéig (ZDOp II. 143. č. 83.) töltötte be a posztot. 1493 decemberében még Jan Trnka z Ratibořan volt a kapitány (ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 11^{v}), utána pedig Rátkai Pál töltötte be a hivatalt (OL V. 17–18. 111. sz.). Corvin János 1495–1504 között volt dalmát-horvát-szlavón bán (Archont. I. 97.). A nem nemesi származású alkalmazott, Toman Mandl (és felesége Barbora) másutt nem szerepel a forrásokban.

nevezettek vásároltak meg a troppaui külvárosban a kis udvar mögött. Mindez a troppaui kapitány, Nagypalugyai Trenka György közbenjárására történt.

My Hanuš Corvinus z božie milosti knieže opavské, liptovské etc., dalmatskej, charvátskej a slovenské země bán etc. známo činieme tiemto listem naším všem, jimž čten neboli ukázán bude, že prosil jest nás urozený Jiřík z Paluze,[92] na ten čas hejtman kniežetstvie opavského, věrný náš nám zvláště milý, abychom hodnému Tomanovi Mandlovi,[93] služebníku našemu na zámku opavském, věrnému milému, čtvrt roli osvobodili. My znajíce slušnú prosbu a znamenavše jeho věrnú a ustavičnú službu, kterúž nám činil a činí, s dobrým rozmyslem, s radú věrných našich milých již psanému Tomanovi a poctivej paní Barboře,[94] manželce jeho vlastní, tu čtvrt roli, kterúž sobě kúpil, na předměstí za Malým dvorem[95] ležící, kteráž byla prvé neboštíka Maršálka[96] formana, osvobodili jsme a mocí listu tohoto našeho osvobozujeme ode všech kšosóv, berní, robot, povozuov, daní a pomocí malých i velikých a všeliakých jiných platóv, tak že z tej čtvrti roli nám, erbóm našim a budúciem kniežatóm a pánóm opavským nebudú povinni nic dávati ani co činiti, než to svobodně aby drželi a užívali, jakž najlépe moci budú, k tomu také budú moci již psanú roli v tom právě a v tej svobodě dáti, prodati, zastaviti aneb poručiti za zdravého života aneb na smrtedlnej posteli a s tím učiniti i nechati, jakž se jim najlépe zdáti bude, bez naší, erbóv a potomkóv našich, kniežat a pánuov budúciech opavských, všeliaké překážky, slibujíce mocí listu tohoto našeho sami za se, erby a potomky naše, že to všeckno, což v tomto listu zapsáno jest, v celosti držáno a zachováno býti má nynie i na potomnie časy. A ktož by tento list jměl s již psaných Tomana Mandle a Barbory manželky jeho anebo dědicóv a budúciech potomkóv jejich dobrú vuolí a svobodnú, ten má a jmieti bude též právo a túž spravedlnost v tomto listu psanú jako oni Toman a Barbora svrchu psaní, erbové a potomci jejich. Tomu na svědomie a na potvrzenie pečet naši vlastní s naším jistým vědomiem rozkázali jsme k tomuto listu přivěsiti. Jenž jest dán [...][97]

Eredeti, cseh, hártya (310 × 190 mm).
A kibocsátó pecsétje zsinóron függ.
ZA Opava. AS. inv. č. 81.

92 Nagypalugyai Trenka György. Lásd 85. j.
93 Toman Mandl. Nem nemesi származású hercegi alkalmazott a troppaui várban, máshonnan nem ismert.
94 Barbora. Toman Mandl felesége (lásd 93. j.), máshonnan nem ismert.
95 Kis udvar. Lásd 24. j.
96 Maršálek. Fuvaros, nem nemesi származású, máshonnan nem ismert.
97 A szöveg befejezetlen.

16.

1496. február 4. Bihács

Corvin János szlavón, liptói és troppaui herceg felmenti Aleš z Bítova na Hrabyni számára annak Troppau városában lévő házát, amely korábban az anyja tulajdonában volt, minden fizetési és természetbeni beszolgáltatás és adó kötelezettsége alól, ide értve az úgynevezett Münzgeld*et is. A ház a bezárt kapu közelében, a Szentlélek minorita kolostor fölött található. Aleš úrnak joga lesz e házban sört főzni és kimérni, ezzel egyidejűleg a herceg a ház tulajdonosát kivonja a troppaui városi bíróság joghatósága alól.*

Wier Hanusch von Gottes gnaden fürst zu Slobenske, Libtowe und Troppau sambt unßern erben und nachkommenden fürsten und herrn zu Troppau[98] etc. bekennen mit dießem unserm brieff vor allem jetzigen und nachkommenden, die ihme sehen oder hören lesen werden, daß wir haben geben, auß unserer eigenen fürstlichen gnade und milde in krafft dießes unßeres briefes mit unßerer gutten wiessenschafft und mit unsern rath geben wir und befreyen und haben befreyet denn edlen ehr und vesten Alesch von Bittau und Rabin[99] ihme seinen erben und nachkommenden das hauß, welches geweßen ist der tugendsamben frauen Catharina[100] seiner mutter in unßer stadt Troppau welch gemeldtes hauß bey dem Verschlossenen thor[101] obig dem closter beym heiligen Geist[102] gelegen ist, erstlichen daß der Alesch wird macht haben ihme einen keller zu machen und darzu zwene mertzen macht haben zu breuen, darein zu legen, zu dießem auch obgemeldter Alesch soll und wird macht haben befreiet zu sein und von allem erlaßen wir und befreyen ihn von vnserm geschoß, metz, getraide, steuern, renten und andern allerley gebueren und aussatz, sie seindt groß oder klein, zu deme auch offt gedachter hauß befreyen wir und machens frey von müntzgelde, welches unß die ehrbahren wohlweißen burgermeister und rathmänne der stadt Troppau, unsere getreue sondere liebe, jeders jahr außgeben, waß auff dießes hauß gehörig ist und zu legen gewest, neben dem aussatz, der uns, unsern nachkommenden außgeben, was auff dießes hauß gehörig ist gewest, befreyen wir in krafft dießes unseres brieffs erlaßen und befreyen sie und sonderlichen quittiren wier jetzt obgenante unsere bürger jetzigen und künftigen rathe alßo, daß obgemeldte unsere bürger gar nicht obgenandter Alesch und seine nachkommenden durch kein mittel nicht sollen und nicht

98 Opava. Lásd 9. j.

99 Aleš z Bítova na Hrabyni († 1514 előtt), lovag, szerteágazó kisnemesi család tagja, akik nevüket a Troppau közelében lévő Bítov falu (ma Cseh Köztársaság, Nový jičíni járás) után használták. Troppau mellett, a Hrabyně község közelében lévő erősségben lakott (ma Cseh Köztársaság, opavai járás), aktív volt Morvaországban is, ahol Markéta z Drahanovicet vette feleségül. Lásd Hosák: *Historický místopis*, 750.; Rody II. 454–458. č. 622 (különösen 455.).

100 Kateřina z Žitné. Aleš z Bítova na Hrabyni (lásd 99. j.) anyja. Lásd Rody II. 455.

101 Az úgynevezett bezárt kapu, Troppau városi erődítményének része. A 15. század után már csak puszta torony a várfalon, közlekedési funkció nélkül. Lásd František Kolář: Opevnění Opavy od přelomu 14. a 15. století do konce 15. století. In: *Opavské hradby*, 62.

102 Minorita kolostor a Szentlélek-templommal Troppau városában, amelyet 1250 áprilisa előtt alapítottak, I. Vencel uralkodásának idején. Lásd Dalibor Prix írását a következő kollektív kötetben: [Müller–Žáček:] *Opava*, 344–345., 356–357., 382., 389–390.

werden macht haben ihne derowegen zu mahnen und zu besprechen. Derowegen wir dan obgemelter fürst sagen zu mit unserem fürstlichen worte vor uns und unßere nachkommende fürsten und herren zu Troppau, auch vor die ambtleuthen, daß nuhnmehr offtgedachter Alesch Hrabinsky, seyne erben und nachkommenden bey unßer eigenen begabnuß und bey allem dießem wie obgemeldet sollen vollkommentlich und gantz unbeirret gehalten und beschützet werden. Und wehr dießen unsern brieff haben wird von dem obgemelten Alesch oder von seinen erben mit einem gutten willen, der hatt und soll mit seinen nachkommenden dieße volkommene macht und volkommentliches recht in allem, wie obgemeldet, haben und wie er obgeschriebener Alesch gehabt hat. Deßen zu uhrkund und beßerer haltung haben wir unßeres fürstliches pettschafft wissentlichen zu dießem brieff anhencken lassen, geben zu Biasch[103] anno 1496 den donnerstag vor sankt Dorothea tage.

Másolat, német, papírlap mindkét oldalán (196 × 321 mm).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 93r–94v (egyszerű másolat a 17. századból, kétségtelenül – vö. a „fürst zu Slobenske" fordulatot – cseh nyelvről fordítva).

17.

1497. április 24. Zágráb

Corvin János troppui és liptói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán felmenti Jan z Chobřan na Bravanticíchet az Opavában, a minorita Szentlélek-kolostorral szemben fekvő házára tekintettel minden fizetés és kötelezettség alól, ide értve az úgynevezett Münzgeld*et is. A házat Jan z Chobřan a néhai Jaroš Kaňka z Vrešovic után szerezte meg. Mindez a troppaui kapitány, Nagypalugyai Trenka György közbenjárására történt.*

My Hanuš Korvinus z boží milosti kníže opavské, liptovské a království slovenského, dalmatského, charvátského etc. [bán] tímto naším listem přede všemi, před kýmž čten nebo čtouce slyšán bude, činíme známo, že jakož urozený panoše Jan z Chobřan a z Bravantic,[104] zemanín náš věrný milý, maje dům v městě našem Opavě[105] ležící proti klášteru Ducha svatého,[106] kterýž se jemu dostal po smrti slovutného panoše neboštíka Jaroše Kaňky z Vřesovic,[107] i prosil jest nás týž Jan Bravanský s velkou prosbú a pokorú, abychom jemu,

103 Bihács. Lásd 90. j.

104 Jan z Chobřan na Bravanticích († 1542), a lengyel Sandomierzből származó lovag (ott volt a birtokában a névadó Chobrzany falu, ma Lengyelország, sandomierzi járás). Opava vidékére, ahol Branavtice birtokot kapta meg (ma Cseh Köztársaság, Nový Jičíni járás), Viktorin herceg (lásd 23. j.) szolgálatában érkezett. A család troppaui vonalának megalapítója. Lásd Jiří Stibor: Bravantský z Chobřan. In: BSSSM, Nová řada, Sešit 3. (15.). [Ostrava, 2007.] 36–46. (Különösen 36. 1. sz.)

105 Opava. Lásd 9. j.

106 Minorita kolostor a Szentlélek-templommal Troppau városában. Lásd 102. j.

107 Jaroš Kaňka z Vřesovic († 1496. máj. 31. előtt), lovag, több Troppau környéki birtokkal rendelkezett, amelyeknek egy részét Mátyás király támogatásával szerezte meg. 1493-ban még életben volt, 1496. május 31-én már néhai, amikor fivére, Bernard Kaňka eladta a tőle megöröklött birtokok egy részét (ZDOp II. 132–133. č. 57). Lásd Rody V. 1395–1396., 1955. sz.

erbům a potomkům jeho ten dům z milosti naší vysvoboditi ráčili, majíce přímluvu k sobě za ním urozeného pána Jiříka z Paluze,[108] haubtmana našeho knížetství opavského, i také znamenavše jeho věrné a pilné služby, kteréž nám činil, činí a potom aby tím pilněji a snadněji činiti a slúžiti mohl, nechtíce tohož pana Jiříka, haubtmana našeho, v tej věci oslyšeti a jsouce také k tomuž Janovi milostí naší a k prosbám jeho nakloněni, s radou věrných našich milých svrchu dotčený dům dali sme svobodný a dáváme a ovšem osvobodili jsme a osvobozujeme z milosti naší knížetcí a mocí listu tohoto našeho svobodně svrchu psanýmu Janovi, erbům a potomkům jeho k věčnosti sami od sebe, od erbův i od úředníkův našich a potomkův našich i od úředníkův jejich ode všech kšosuov, dávek, rentův, mierek, berní a jiných všelijakých podatek, kterými se koli jmény jmenují, co by nám, erbům a potomkům našim přicházeti mělo i také mincgeltu, což by na týž dům bylo ukázáno, že toho všeho mají prázdni[1] a svobodni býti, ani upomínáni mají býti a na místo mocí tohoto našeho listu jenž prázdna a svobodna všeho činíme nyní i budoucí časy a také již psaný dům budú moci dáti, prodati, oddati, zastaviti poručiti za zdravého života neb na smrtedlné posteli i také zaměniti a s tím učiniti i nechati se vším tím právem a svobodú, jakž se jim nejlépe zdáti a líbiti bude, bez překážky naše, erbův a potomkův našich, knížat a pánův opavských, slibujíce mocí tohoto našeho listu sami za sebe, erby a potomky naše i úředníky, že to všecko, co svrchu osazeno a zapsáno jest, má řádně a neporušitedlně v celosti zadržáno a zachováno býti nyní i budoucí časy a kdož by tento list náš měl s nadepsaného Jana, erbův a potomkův jejich dobrou vůlí, ten má a jmíti bude též právo a túž spravedlnost v tomto listu psané jako on Jan nadepsaný, erbové a potomkové jeho. Tomu na svědomí a potvrzení pečet naši knížetcí s našim jistým vědomím k tomuto listu rozkázali sme přivěsiti. Dán a psán na Zagraby[109] v pondělí po svatým Jíře léta Páně 1497.

Iohannes Corvinus dux manu propria

Másolati könyvből, cseh.
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 97^{r}–99^{r} (másolat, *in extenso*).

[1] Przadni.

18.

1498. szeptember 24. Bihács

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán Albrecht Kavan z Dědidab na Raduninak adományozza a Moravice folyón, Kylešovice faluban lévő malmot, amely a Hradec nad Moraviciben lévő hercegi várhoz tartozott. Mindez a troppaui kapitány, Nagypalugyai Trenka György közbenjárására történt.

[108] Nagypalugyai Trenka György. Lásd 85. j.
[109] Zágráb. Szlavóniai város, ma Horvátország fővárosa.

My Hanuš Corvinus z božie milosti opavské, liptovské knieže, královstvie dalmatského, charvátského a slovenského bán etc. i s erby a potomky našimi, budúcími kniežaty a pány opavskými, známo činíme tiemto listem naším všem, ktož jej uzří anebo čtúce slyšeti budú, že přistúpiv před nás urozený Jiřík z Paluze,[110] na ten čas hejtman kniežetstvie opavského, věrný náš milý, zpravujíce nás, kterak by urozený vládyka Albrecht Kavan z Dědibab a na Raduni,[111] zeměnín náš věrný milý, mnohé a časté služby skutečně činil a okazoval, činí a činiti nepřestává, přitom týž Jiřík, hejtman náš, snažnú a velikú prosbú nás jest prosil za týmž Albrechtem, přimlúvaje se, abychom na jeho věrnú službu milostivě zpomenúti a mlýnem naším kylešovským,[112] kterýž prvé tak stál, vedlé vody Moravice[113] ležící, jej obdařiti ráčili, kterýžto mlýn k Hradci[114] zámku našemu byl obrácen. My jsúce nakloněni pilné a snažné prosbě nadepsaného Jiříka a také skutečně znamenavše a sobě váživše již psaného Albrechta Kavana jeho věrnú službu, kterúž nám činil a slúžil, s radú věrných našich milých již řečený mlýn kylešovský vedlé vody Moravice ležící se všemi puožitky a s jeho příslušenstvím a plným právem a panstvím, jakž od staradávna k němu příslušelo, nic sobě, erbóm a potomkóm našim tu kterého práva nepozuostávajíc, již psanému Albrechtovi, erbóm a potomkóm jeho dali jsme a mocí listu tohoto našeho z milosti naší kniežecí dáváme ku pravému dědicstvie, tak jakž předkové naši a my drželi jsme, tak že často psaný Albrecht, erbové a potomkové jeho mohú a budú moci a mají téhož mlýna s jeho se vším příslušenstviem držeti, užievati, zastavieti, zaměniti, prodati, oddati a s ním učiniti i nechati, tak jakž se jim najlépe zdáti a líbiti bude a k svému užitku obrátiti. A to beze všie překážky naší, erbóv, úředníkóv a také potomkuov našiech, kniežat a pánuov opavských, i jiech úředníkuov. A ktož by tento list jměl s jeho dobrú vuolí, ten má a bude jmieti túž moc a též plné právo k nadepsanému mlýnu jako on sám Albrecht nadepsaný. Tomu na zdrženie a pro lepšie jistotu pečet naši kniežecí k tomuto listu dali jsme přivěsiti s naším jistým vědomiem. Jenž jest dán na zámku našem na Hbity[115] v pondělí po svatým Matěji apoštolu božiem léta od narozenie Syna božieho tisícieho čtyřstého devadesátého osmého počítajíce.

Iohannes Corvinus dux manu propria etc.

---

110 Nagypalugyai Trenka György. Lásd 85. j.

111 Albrecht Kavan z Dědibab na Raduni († 1505 után), cseh származású lovag (Dědibaby falu, ma Vojkovice község része, mělníki járás), aki Viktorin herceg szolgálatában érkezett Troppauba (lásd 23. j.), akitől a raduňi uradalmat kapta (ma opavai járás) a rajta lévő várral együtt. 1476-ban várnagyi tisztséget kapott Hradec (nad Moravicí) várban. Lásd ZA Opava. AS. inv. č. 51.; NA. MR. inv. č. 2022. 1477-ben, majd ismét 1484–1485 között troppaui kapitány volt (lásd ZDOp I. 102. č. 77.; SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 106^{r}–106^{v}; MZA. NS. sign. 696. slož. 5b; Adolf Turek: Prameny k poznání vývoje sociálních poměru na panství hradeckém do 16. století. *Slezský sborník* 50 (1952) 259. č. 18.), 1496-ban és 1497-ben a távollévő Nagypalugyai Trenka Györgyöt helyettesítette személyesen a bíróságon (ZA Opava. AS. inv. č. 777. f. 62^{r}–63^{r}, 63^{v}). A személyével kapcsolatban lásd még OL V. 13. 12. j.

112 Az úgynevezett úri malom a Kylešovice (lásd 58. j.) község területén állt, nem messze Troppautól. Lásd Pohanka: Proměny zeměpanské domény, 19.; Pavel Solnický: *Vodní mlýny na Moravě a ve Slezsku. 1. díl. Bílovecko, Bruntálsko, Hlučínsko, Krnovsko, Novojičínsko, Odersko-Fulnecko, Opavsko a Vítkovsko*. Praha, 2007. 147–150.; Josef Zukal: O svobodných dvorech a mlýnech kylešovských. *VMO* 20 (1912) 12–15.

113 Moravice folyó. A Jeseníky-hegységben ered, Opava városa alatt ömlik az Opava folyóba.

114 Hradec vára. Lásd 59. j.

115 Bihács. Lásd 90. j.

Eredeti, cseh, hártya (375 × 185 + 60 mm).
A kibocsátó által a hártyazsinórra függesztett pecsét hiányzik.
ZA Opava. AS. inv. č. 80a.
További előfordulások:
SOkA Opava. AMO. inv. č. 21. f. 40v–41r. č. 37 (másolat, *in extenso*).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 106r–107v (másolat, *in extenso*).
Kiadás: Antonín Kubíček: České listiny ve městské knize opavské. *Sborník historického kroužku* 18 (1917) 176. 7. sz. (Regeszta.)

19.

1499. február 8. Varasd

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát–horvát–szlavón bán emlékezetül adja, hogy Nagypalugyai Trenka György troppaui kapitány és Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi troppaui kamarás közbenjárására átadott a troppaui Szent Vencel domonkos kolostornak fél lán szántóföldet, amely a Ratiboři kapu előtt, troppaui külvárosában található és Alžbeta Menzelová hagyatékából származik. A nevezett telket a herceg egyidejűleg felmenti minden fizetési és egyéb kötelezettség alól.

In nomine Domini amen. Nos Iohannes Corvinus Dei gratia dux Oppaviae, Lÿptoviae, atque regnorum Sclavoniae, Dalmatiae, Charvatiae [banus] etc. palam ad cunctorum tam praesentium, quam futurorum claram deductus notitiam & memoriam generosi domini Georgius de Palude,[116] capitaneus ducatus Oppaviensis, & dominus Heinricus de Nova Catholica,[117] camerarius dicti ducatus, fideles nostri dilectique ad aures nostras deduxerunt, quod Elizabeth Menzelin[118] in suburbio portae Ratiboriensis[119] medium lanium tenuit, quem ipsam multis annis ante ob salutem suae animae praedecessorumque suorum animarum remedium fratribus sancti Dominici in ecclesia domini Wenceslai[120] pro elemosyna plenarie legavit. Cum vero ob retentos in medio lanii agro census iure mediante ad nos veluti dominum haereditarium legitima eiusdem agri devolutio pervenit, praedicti domini generosi Georgius de Palude capitaneus ac dominus Henricus camerarius humiliter nobis supplicaverunt, quatenus eundem agrum per devolutionem sic ad nos delatum prius tum praetactis fratribus pure propter Deum legatum, visa eorundem fratrum non parva →*inopia*← liberum, prorsus ab omni censu ac robotis iure dominii ad

116 Nagypalugyai Trenka György. Lásd 85. j.
117 Jindřich Donát z Velké Polomi na Nové Cerekvi. Lásd 20. j.
118 Alžběta Menzelová, feltehetőleg troppaui polgár, a személyéről nem rendelkezünk további információval.
119 Troppau ratiboři külvárosa, azaz a ratiboři kapu előtt fekvő külváros. A késő középkor troppaui külvárosairól lásd Martin Čapský fejezetét a következő kötetben: [Müller–Žáček:] *Opava*, 115–118. A Ratiboři kapu a három megerősített fő városkapu egyike volt. Lásd *Opavské hradby*, passim.
120 Domonkos kolostor Szent Vencel templomával, Troppau városában. 1291-ben I. Miklós troppaui herceg alapította. Lásd Dalibor Prix írását a következő kötetben: [Müller–Žáček:] *Opava*, 342–344., 351–354., 381–382., illetve főként Václav Štěpán: *Dějiny dominikánského kláštera a kostela svatého Václava v Opavě*. Opava, 2014.

nos legitime pertinentibus pro eorum paupertate relevanda perpetuae tribuere digneremus. Nos volentes ubivis divinum Dei ac suprascripta suorum ministrorum ordinamenta propagare, assentimus & consentimus penitus in omni eorum petitione, sicque praefatum medii lanii agrum fratres sancti Dominici ad ecclesiam domini Wenceslai perpetuis temporibus ad pacifice quieteque possidendum, absque quovis censu robotisque prout superius expressum est, nunc & in aevum tenere valeant, adÿtientes, quod praetactum agrum iam dicti fratres cuiuscunque personis spiritualibus aut secularibus proscribere, vel vendere possunt proutque eis utilius videbitur, ordinare, sic quod quicunque has nostras literas habuerit, aeque iuris & iustitiae in praedicto agro veluti praetacti fratres habebit. Quare singula pro nobis omnibusque haeredibus ac successoribus nostris promittimus sub bona sÿnceraque fide. In cuius rei testimonium sigillum nostrum de bona voluntate & scitu nostro praesentibus literis est appressum. Datae Waradzinae[121] sexta die post festum sanctae Dorotheae anno salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Ioannes Corvinus dux manu propria

Másolati könyvből, latin.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 124^{v}–125^{v}.
További előfordulások:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 115^{r}–116^{r} (német fordítás).
MZA. Bsb. inv. č. 5581 (másolat, *in extenso,* itt valószínűleg hibás a dátum: 1499. február 11.).

20.

1499. június 5. Varasd

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán felmenti Jiřík z Lanšovicot, a troppaui vár írnokát a Troppau ratiboři külvárosában, a Ganzov nevű helyen fekvő kert, illetve a hozzá tartozó negyed mező és fél lán föld után járó valamennyi fizetési és robot kötelezettség alól. Mindez Nagypalugyai Trenka György troppaui kapitány közbenjárására történt. Jiřík írnok a kertet a negyed szántófölddel, amely egykor Pechnalé volt, megvásárolta, a fél lán földet, amely egykor Díbavský tulajdona volt, a kapitány közbenjárására adományozta neki.

My Hanuš Corvinus z boží milosti opavské, liptovské kníže etc., království dalmatského, charvátského a slovenského bán známo činíme tímto listem naším všem, jimž čten neboli ukázán bude, že přistúpil jest před nás urozený Jiřík z Palitze,[122] na ten čas hejtman knížetství opavského, věrný náš milý, prosíce nás snažnú prosbú, abychom slovutnému

121 Varasd. Város Szlavóniában, ma Varaždin, Horvátország, Varaždinska županija.
122 Nagypalugyai Trenka György. Lásd 85. j.

Jiříkovi,[123] písaři na zámku našem opavském, věrnému milému, zahradu, kderúž sobě kúpil s jednú čtvrtí roli na předměstí za Ratibořskú branú[124] města Opavy[125] naší ležící, jenž slove na Ganzově,[126] kteráž něgdy byla Pechnalova,[127] svobodnú ji učiniti, přitom jsúce pokorně prošeni od již psaného Jiříka z Palice, abychom jemu z milosti naší ještě puol lánu rolu pustého, kderáž něgdy byla Díbavského,[128] za svatým Křížem[129] ležící k tej zahradě připojiti a jej tím obdařiti ráčil, aby tím lépe živnost svú vésti mohl. My znajíce slušnú prosbu i také skutečně znamenavše téhož Jiříka písaře jeho věrnú a ustavičnú službu, kderúž nám činil a činí, s dobrým úmyslem a s radú věrných našich milých již psanú zahradu s jednú čtvrtí roli a s půl lánu roli k tejž zahradě připojeném osvo↑*bo*↑dili sme a mocí tohoto listu všeho osvobozujem ode všech kšosuov, platuov, berní robot, povozóv a ode všech daní a pomocí malých i velikých, kterémiž se koli jmény jmenují, aneb jmenované býti mají, z toho ze všeho již psaného Jiříka písaře, erby a budúcí potomky jeho vynímáme a vysvobozujeme sami od sebe, erbův a potomkův našich, knížat a pánův budúcích opavských, hejtmanův a úředníkův našich beze vší překážky, tak že z tej zahrady a z těch rolí nám, erbům a potomkům našim, knížatóm a pánům budúcím opavským, nebudú povinni nic dávati ani co činiti, k tomu také mají a budú moci túž zahradu a role v témž právě ↑*a v tej*↑ svobodě dáti prodati a dáti zaměniti, zastaviti, poručiti za zdravého života aneb na smrtedlné posteli a s tím učiniti i nechati, jakž se jim nejlépe zdáti a líbiti bude, bez naší, erbův a potomkův našich, knížat a pánův budúcích opavských, všelijaké překážky, slibujíce mocí tohoto našeho listu sami za se, erby a potomky naše i úředníky, že to všecko, což v tom↑*to*↑ listu svrchu i dole osazeno a zapsáno jest, řádně a neporušitedlně v celosti držáno a zachováno býti má nyní i na budúcí časy. A kdož by tento list náš jměl s již psaného Jiříka písaře, erbův a poto budúcích potomkův jeho dobrou vůlí a svobodnů, ten jmá a jmíti bude též právo a túž spravedlnost v tomto listu psané jako on Jiřík nadepsaný, erbové a potomci jeho. Tomu na svědomí a na potvrzení pečet naši vlastní s naším jistým vědomím rozkázali sme k tomuto listu přivěsiti. Jenž jest dán a psán v Varadíně[130] v středu po hodu slavném Božího těla léta božího tisícého čtyřstého devadesátého devátého čtúce.

Iohannes Corvinus manu propria

---

123 Valószínűleg Jiří z Lanšovic († 1530 után), először írnok a troppaui kapitányi hivatalban (a troppaui várban), később, 1501–1525 között troppaui „országos" írnok (ebben a funkciójában először 1501 novemberében említik [lásd erről ZA Opava. AS. inv. č. 85.], utoljára pedig 1525 novemberében [lásd erről ZDOp II. 212. č. 38.]). A személyéhez lásd még OL V. 41. 7. j.

124 Troppau ratiboři külvárosa. Lásd 119. j.

125 Opava. Lásd 9. j.

126 Ganzov. Telkek Troppau ratiboři kapuja előtt, nyugatra a várost Felső-Sziléziával és Kis-Lengyelországgal összekötő úttól. Kerteken kívül városi legelők is voltak itt. Lásd Pohanka: Proměny zeměpanské domény, 9–10.

127 Pechnal kilétét, aki nem volt nemesi származású, nem sikerült meghatározni.

128 Díbavský kilétét, aki nem volt nemesi származású, nem sikerült meghatározni.

129 Szent Kereszt-kápolna Troppau ratiboři külvárosában (ma Opava-Kateřinky területén), megalapítója Přemek troppaui herceg volt 1390-ben. Lásd Dalibor Prix: Kaple sv. Kříže v Opavě-Kateřinkách a její vztah k slezské architektuře ve druhé polovině 14. století. *Časopis Slezského zemského muzea, Série B – vědy historické* 45 (1996) 193–213.

130 Varasd. Lásd 121. j.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 95r–96v. č. 73.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 119r–120r (német regeszta).

21.

1500. január 12. Zágráb

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán emlékezetül adja, hogy az elődje, Viktorin münsterbergi és troppaui herceg, glatzi gróf 300 arannyal adósa maradt Jan Rokycan z Gruščínának. A troppaui polgárok, akik kezességet vállaltak az adósságért, a földesúr engedélyével megállapodtak Jan Rokycannal. A megállapodás értelmében ki kell fizetniük neki a herceg nevében 220 aranyat. A herceg ezért felmenti Troppau városát öt évre a teljes Szent György-napi adója alól.

My Hanuš Corvinus boží milostí knieže opavské, liptovské a království dalmacského, charvátského, slovenského etc. bán tiemto naším listem všem vóbec, před kýmž čten anebo čtúcí slyšán bude, činíme známo, jakož osviecené knieže kněz Viktorin[1],[131] knieže minsterberské, opavské a hrabě kladský etc., ujec a předek náš milý, dlužen zuostal opatrnému Janovi Rokycanovi z Gruščína[132] tři sta zlatých, za kterýchžto tři sta zlatých opatrní purgmistr a rada města našeho Opavy,[133] věrní naši milí, témuž Rokycanovi rukojmie jsú, jakož pak list téhož Rokycana šíře v sobě ukazuje a zavierá, kterýžto dluh na nás přišel jest k zaplacení a o ten dluh svrchu psaní měšťané naši s naším povolením a vuolí a na našem miestě s týmž Rokycanem smlúvu jsú učinili takovú, že témuž Rokycanovi měšťané naši mají dáti dvě stě a dvadceti zlatých, za kterýchžto dvě stě a dvadceti zlatých i také za ty úroky, které z těch peněz vydávati mají, jakož jsú jich na ten náš dluh vypuojčili a sami za nás jsú se jistci udělali, my svrchu psané knieže měšťanóm našim svrchu psaným dali sme a mocí tohoto našeho listu dáváme jim mincgelt náš celý svatojiřký za pět let takovým obyčejem, aby měšťané naši svrchu psaní nynější i budúcí na svatý Jiří najprv příščí po datum listu tohoto ten mincgelt celý sobě vybrali a vzali a přes rok pořád zběhlý na ten čas také aby sobě vybrali a tak dlúho aby jej sobě vybierali, až by za pět let pořád zběhlých ten svrchu psaný mincgelt svatojiřký sobě celý vybrali bez přěkazy naší, erbuov a potomkuov našich, kniežat a pánuov opavských, i úředníkuov našich, slibujíce jim slovem naším kniežecím a mocí listu tohoto, že svrchu psaní měšťané naši při tom všem cele a neporušitedlně, jakož se svrchu píše, mají zachováni býti ode všech bez všeliakých zmatkuov a kdyžby těch pět let pořád zběhlých sobě ten mincgelt celý svatojiřký, jakož se svrchu píše, vybrali, tehdy nám budú povinni tento náš list zase vrátiti. Tomu na svědomí pečet naši kniežecí s naším vědomím k tomuto listu rozkázali

131 Viktorin troppaui és münsterbergi herceg. Lásd 23. j.
132 Jan Rokycan z Gruščína († 1506. febr. 25. előtt), polgár, talán Olmützből, ahol az özvegye újból férjhez ment Jan z Olomouce-hez. Lásd ZDK 287. 432. sz.
133 Opava. Lásd 9. j.

sme přivěsiti. Psán a dán v Zagraby[134] v neděli po svatých třech králiech léta od narození Syna božieho tisícého pětstého počítajíce.

Eredeti, cseh, hártya (275 × 155 + 45 mm).
A kibocsátó által hártyazsinórra függesztett pecsét hiányzik.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 31.
További előfordulások:
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 44v–45v (másolat, *in extenso,* vidimus Jägerndorf város pecsétje alatt kiadva 1500. június 26-án).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 123r–124v (másolat, *in extenso*).
Kiadás:
Antonín Kubíček: České listiny ve městské knize opavské. *Sborník historického kroužku* 18 (1917) 176. č. 8. (Regeszta.)

[I] Wictorin; [II] cladsky.

22.

1500. október 16. Krapina

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát–horvát–szlavón bán emlékezetül adja, hogy a troppaui városi tanácsra ruházta át a város hercegi oltárainak kegyúri jogát, különösképp pedig a Szűz Mária-plébániatemplomban és a Szent Adalbert- és Szent János-templomokban lévőket. Ezeknek az oltároknak az anyagi támogatása az utóbbi években hanyatlott, ezért a herceg azt feltételezi, hogy a városi tanács lépni fog a javítások érdekében. Mindez a troppaui kapitány, Rátkai Pál közbenjárására történt. A herceg egyúttal megígéri, hogy megkéri az olmützi püspököt, Turzó Szaniszlót a végrehajtott változtatások megerősítésére. Továbbá a herceg eleget tesz annak a kérésnek, amelyet a troppaui polgárok Varasdban terjesztettek elé, tudniillik, hogy Troppauban ne tűrjék el tovább a zsidókat és a római katolikus hitet nem vallókat. A kérésüket a polgárok a keresztények zsidók általi üldöztetésével indokolták, illetve azzal, hogy az ellopott dolgokat általában a zsidó kereskedőknél találják meg, amiben igazat adott nekik a sziléziai főkapitány, II. Kázmér tescheni herceg is.

Ve jméno boží amen. My Hanuš Corvinus boží milostí knieže opavské, liptovské a království charvátského, dalmackého, slovenského etc. bán k budúcí paměti tímto naším listem všem, kdož jej uzří nebo čtoucí slyšeti budú, oznamujem, že sme zpraveni častokrát od věrných našich milých knížetství našeho opavského hajtmanuov a také nyní dokonalejší od urozeného pána Pavla z Radkaje,[135] hajtmana našeho věrného milého téhož knížetství,

134 Zagráb. Lásd 109. j.

135 Rátkai Pál († 1503), magyarországi nemes, aki Corvin János szolgálatában állt, 1492–1493 között Pozsony megye alispánja (Archont. II. 190.). 1500 közepétől kezdve 1501 közepéig troppaui kapitány (lásd SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 4r–6r, č. 3. f. 111v–112r). 1500 júniusában még bizonyosan Nagypalugyai Trenka György volt a kapitány (lásd 85. j.), 1501 decemberében pedig a troppaui városi bíróságban már Albrecht Sobek járt el az új herceg, Jagelló Zsigmond helyetteseként (lásd 169. j.). Miután átvette a kapitányi tisztséget,

o oltáře v Opavě,[136] kteréž nám a předkóm našim příslušely, příslušejí a jiech najvyžší podací jsme, kterak by na platech pokaženy byly a velmi zahynuly skrze nedbalivost předkuov našich, knížat a pánův opavských, i ostatek, jestliže zvláštní k tomu pilností naší nepřičiníme se, zahynúti lechce móže. My tej věci vyrozumivše a znajíce po znamenitém rozmyšlení s úplnú radú a přivolením věrných našich milých, sobě vážili jsme znamenitú sešlost těch oltáří a že kněží pro nevycházení platuov mší svatých vedlé vysazení nečtú a tak ani listóm i dušem milým dosti se stává a ti, kteří jsú k tomu statky své nadali, aby věčně jich i předkuov jejich památka se činila, toho zbaveni jsú, chtíce my, aby ty oltáře nám příslušející vedlé slušnosti spravovány byly, aby jim raději přibývalo, než ubývalo a tudy aby se božská služba množiti mohla, protož my kníže svrchu psané, jsúce milostivě nakloněni k měščanóm našim opavským věrným milým, vážíce sobě napřed jich povolnost i věrnost, kterúž jsú k nejjasnějšímu knížeti a pánu panu Matyášovi,[137] uherskému a českému etc. králi slavnej paměti, pánu a rodiči našemu milému, měli a k nám vždycky mají jakožto k pánu svému, dali jsme a dáváme věčně tohoto našeho listu mocí purgkmistrovi a radě města Opavy nynějším i budúcím všecky oltáře v Opavě napřed u fary,[138] u svatého Vojtěcha[139] a u svatého Jana,[140] kteréž nám a pánóm opavským příslušely, a napotom kteříž by ještě na nás, erby a potomky naše přijíti a spadnúti ještě měly, aby oni, podlé své opatrnosti je spravujíc, nyní hned po datum listu tohoto věční podací a kolátorové byli a jim nyní i na věky příslušely a tak aby městské syny obdarovati mohli, slibujemy nadto sami za se, erby a potomky naše, knížata a pány opavské, naším knížetcím slovem jim v to nesahati, ani proti obdarování býti slovem ani skutkem nyní i budúcími časy věčnými, žádajíce s pilností duostojného otce a pána kněze biskupa olomúckého[141] neb jeho v duochovenství správce, aby jim tohoto našeho obdarování, co

igyekezett Troppau környékén birtokokat vásárolni. 1500. március 4-én Jan z Bobolusk mint Kristýna unokahúga gyámja eladott neki egy sörfőzési részesedéssel rendelkező házat közel a troppaui várhoz (Stibor: Bravantský z Chobřan, 36.). Corvin János átadta neki a szlavóniai Tabor várát (ma Veliki Tabor, Horvátország, Krapinsko-zagorska županija), 1503-ban temették el Lepoglava városában (ma Horvátország, Varaždinska županija). Lásd Nagy Iván: *Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal.* IX. Pest, 1862. 655–658.

136 Opava. Lásd 9. j.

137 Mátyás király. Lásd 5. j.

138 Szűz Mária-plébániatemplom. A 13. sz. elején alapították Troppau városában. A troppaui plébános, aki hagyományosan a német lovagrend troppaui várának parancsnoka is volt, Troppauban egyike volt a legjelentősebb egyházi személyeknek. Lásd [Müller–Žáček:] *Opava*, 340–342., 357–363., 371–375., 391–394.

139 Szent Adalbert-templom Troppau városában. Első említése a forrásokban 1429-ből való, a jelentősége a kora újkorban nő majd meg, amikor a templom a troppaui jezsuita kollégium központja lesz. Lásd [Müller–Žáček:] *Opava*, 345., 417–419.

140 Keresztelő Szent János és Szent János evangélista temploma (a két Szent János-templom) Troppau városában. II. Miklós troppaui herceg alapította a 14. század közepén. A herceg a johanniták kezelésébe adta a templomot, akik a közvetlen szomszédságában várat építettek. Lásd [Müller–Žáček:] *Opava*, 345., 364–366., 375–376., 388–389.

141 Az oklevél kiállításának idején az olmützi püspök Turzó Szaniszló (1497–1540) volt. Életére lásd elsősorban Tomáš Baletka monografikus tanulmányát: Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497–1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. *Sborník archivních prací* 54 (2004) 3–236.; illetve uő: Osobnost olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497–1540). In: *Historická Olomouc. Úsvit renesance na Moravě za vlády Matyáše Korvína a Vladislava Jagellonského (1479–1516) v širších souvislostech*. Ed. Ivo Hlobil – Marek Perůtka. Olomouc, 2009. 57–63.

se měščanóm opavským zdáti za slušné bude, v takové jich potřebě před se vzetí milostivě potvrditi ráčil. Též rozkazujeme a mieti chceme, aby všickni kněží těch něgdá našich a již měščan opavských oltářuov oltářníci listy a spravedlivosti v jednom měsíci zběžení,[I] když napomenuti budú, v moc jejich na rathúze položili beze vší odpornosti, máme toho úplné dúfání, v tom nikoli nepochybujíce, že purgkmistr a rada města Opavy tu pilnost a zřenost[II] mieti budou vedlé své opatrnosti a dobrého jejich svědomí jakožto dobří křesťané a milovníci služby boží. Také často jmenovaní purgkmistr a rada i všecka obec města našeho Opavy na nás jsú také vznesli, kterak by mnozí a častí krádežové v tomž městě i také na předměstí dáli se a dějí a že mnohé věci takové u Židuov zastaveny a najdeny bývaly a bývají a že poddaní naši k druhým věcem k vyplácení přicházeli a k druhým přijíti nemohúce, takže ti Židé jinam mnohé věci do jiných měst, kdež jsú Židé, podávali, přitom nás snažnými velikými a pokornými prosbami prosili jsú nadepsaní měščané naši, abychom, milosrdným okem a z milosti naší knížetcí hnuti jsúce, je neráčili oslyšeti, kdež pak prosbu s pokorností jich širší podlé potřebnosti takové slyšeli jsme takovú, abychom ty jisté Židy, kteříž v témž městě našem Opavě jsú, pro jich neslušné věci a účinky více netrpěli a nedopustili jich trpěti a bydliti, než aby již dotčení Židé obydlí svého jinde, preč táhnúce, hleděli, přitom nadepsaní měščané naši nám toto také prvé předložili jsou v městě našem Varaždíně,[142] že lidé poddaní naši i odjinud veliké práce, nesnáze a súdy mívali i staveni, sázeni u vězení bez viny skrze Židy bývali, dotýkajíce také, že osvíceným knížetem knížem[III] Kazimírem, knížetem těšínském a Velikého Hlohova etc.,[143] hajtmanem zemským, některé věci, kteréž před jeho láskú byly jsú uznány, také že v některých okolních hlavních městech Židé nejsú trpeni, by jich Židův nebylo, lidé hned by se lépe měli. My jakožto kníže a pán jejich ne omylně, ale s předešlú radú věrných našich milých často psaných měščan našich, nechtíce je v jejich slušné a pokorné prosbě oslyšeti, pro jejich upřímé,[IV] věrné a povolné proti nám vždycky zachovávání a také znajíce a rozumějíce záhuby poddaných našich a vážíce sobě více všecku obec nežli ten užitek malý již psaných Židův, nechtíce také, aby se takové věci více dály, než aby přetrženy a zastaveny na místo byly. A protož my nadepsané kníže často psaným našim měščanóm z milosti naší a z ščedroty knížetcí takové obdarování a nadání dali jsme a tímto naším listem všecko své právo, kteréž jsme koli k Židóm, kteříž v městě našem v Opavě bydlili, měli a nám příslušelo, sami od sebe, erbův, úředníkův a potomkův našich, knížat a pánův opavských, i úředníkův jejich dáváme, nic sobě, erbóm a potomkóm nepozůstavujíce, k žádnému navracení a přijetí Židův do tohož města často jmenovaného, tak aby Židé nyní i věčně a všickni nedóvěřící a u vieře křesťanské s nimi se nesrovnávajíce vedlé kostela římského v témž našem městě nadepsaným i také na předměstí více trpěni nebyli, ani dopúštěni byli žádným vymyšleným obyčejem, slibujíce sami za se jako ctné kníže, erby úředníky a za potomky naše, knížata a pány opavské, i úředníky jich, že při tomto při všem našem obdarování a nadání často jmenovaní purgkmistr, rada a všecka obec města našeho Opavy

142 Varasd. Lásd 121. j.

143 II. Kázmér tescheni herceg († 1528), a Piast-dinasztiából, 1497–1504 között és 1507–1517 között szilézia főkapitány, 1517–1528 között Felső-Szilézia kapitánya. Lásd Orzechowski: *Historia ustroju Śląska*, 91. Személyére lásd David Pindur: *Książę czasów przełomu. Kazimierz II Cieszyński (1450–1528) i jego władztwo*. Wrocław, 2010.

nynější i budúcí ve všem v celosti a nepohnutě mají držáni a zachováni býti nyní i na potomné a budúcí časy. Těm všem věcem na svědomí a potvrzení pečet naši knížetcí s naším jistým vědomím a vůlí k tomuto listu kázali jsme přivěsiti. Dán na Krapyně[144] v pátek na den svatého Havla léta Páně tisícího pětistého.

Iohannes Corvinus dux manu propria etc.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 4r–6r. č. 3.
További előfordulások:
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 147r–150r (másolat, *in extenso*).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 125r–128v (másolat, *in extenso*).
Kiadás: OL V. 17–18. 111. sz. (Hiányos oklevél, hiányzik a zsidók városból való kitiltásáról szóló rész.)

I Zbiezienÿ; II zrzenost; III knÿžem; IV vprzime.

23.

1500.
Corvin János troppaui herceg oltáradományt tesz vagy betölti az oltárigazgató helyét.

(Ioh[annes] Corvinus schenkt das Altarlehen.)

ZA Opav. ZJ. inv. č. 208a. f. 63v *(Chronicon Oppaviense).*

24.

1501. július 4. Opava
Rátkai Pál troppaui kapitány, eljárva Corvin János nevében, átad a troppaui várban hosszú éveken keresztül szolgaként tevékenykedő Křiženek egy darab puszta szántóföldet 30 arany értékben. A föld a nagy gát alatt, Kylešovice irányában található. Az említett földek mentesek mindenféle fizetési és beszolgáltatási kötelezettség alól.

Já Pavel z Ratkaje,[145] ty časy hejtman knížetství opavského, známo činím tímto listem obecně přede všemi, kdož jej uzří neb čtúc slyšeti budú, a znajíce věrnú a pilnú i snažnú

144 Krapina. Város Szlavóniában, ma Horvátország, Krapinsko-zagorska županija.
145 Rátkai Pál. Lásd 135. j.

službu Křežka[146] služebníka svého, kterúž jest knížeti pánu mému milostivému jeho milosti za jiných pánův hejtmanuov i za mne knížetství opavského na zámku opavském[147] drahně let činil i tím lépe činiti mohl, já Pavel svrchu psaný z milosti i z rozkázání knížete pána svého jeho milosti za službu jeho věrnú svrchu psanému Křičkovi kus role pusté pod velikú hrází ležící k Kylešovicím[148] ve třidceti zlatých, kteréž jest věrně zaslúžil, dal sem, z kteréžto roli plat žádný nikdy knížeti jeho milosti[I] ani jiným pánům hejtmanuom ani mne knížetství opavského dáváno není. A mocí listu tohoto dávám, na rozkázání a na místě knížete pána svého jeho milosti[II] potvrzuji nadepsanému Křičkovi i jeho budúcím tu roli k držení, k požívání, ku prodání i k učinění jako svým vlastním, tak aby on mohl i jeho budúci tej roli požívati se všemi věcmi jako své vlastní, jakž nejlípe může a uměti bude, však právu a knížetství tomuto bez pohoršení a kdož by tento list měl svrchu psaného Křečka dobrú vůlí ten má a míti bude túž mocí plné právo ke všem věcem v tomto listu položeným. Tomu na svědomí a na potvrzení pečet svú k tomuto listu přivěsiti sem rozkázal. Jenž dán a psán v Opavě[149] v neděli den svatého Prokopa léta od narození Syna božího tisícého pětistého prvního.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 111^{v}–112^{r}.

[I] mi^{oti}; [II] mi^{oti};

25.

1501. július 4. Varasd

Corvin János troppaui és liptói herceg, dalmát–horvát–szlavón bán felmenti a troppaui hercegség rendjeit a személye iránti hűségeskü alól és elrendeli számukra, hogy hódoljanak meg Ulászló magyar és cseh királynak, akinek kölcsönös megállapodásuk értelmében átengedte Troppaut. A hűségeskü alóli felmentést a rendek nevében, a hercegség nemességének képviseletében személyesen Jan ze Šťavna na Klimkovicích és Jan z Chobřan na Bravanticích, a troppaui polgárok nevében pedig Jan Ficek és Jan Oříšek vette át.

My Hanuš Corvinus z boží milosti kníže opavské etc. a království dalmackého, charvátského, slovenského bán etc. vyznáváme tímto naším listem obecně přede všemi, kdož jej uzří, aneb čtouce slyšeti budou etc., jakož urození, stateční a slovoutní, moudří a opatrní páni, rytířstvo a měšťané kniežetství opavského, věrní naši milí, holdem, slibem a poddaností

146 Kryštof vagy Křižek, hercegi alkalmazott a troppaui várban. Kétségtelenül nem nemesi származású, mást nem tudunk róla. Arról, hogy a neve Kryštof volt, Jagelló Zsigmond (lásd 169. j.) egy 1503. évi oklevele tanúskodik, amellyel a troppaui herceg megerősítette az itt közölt, Rátkai által kibocsátott 1501. július 4-i oklevelet (lásd SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 112^{r}–113^{r}).

147 Troppaui vár. Lásd 88. j.

148 Kylešovice. Lásd 58. j.

149 Opava. Lásd 9. sz. j.

dědičnú byli jsú nám zavázáni jakožto pánu svému dědičnému a v tom se k nám ve všem věrně, právě a upřímně[l] až do tohoto času zachovali, jako na dobré lidi sluší. My učinivše o to knížetství opavské a o ty dobré lidi smlúvu dobrovolnú s najjasnějším králem a pánem, panem Vladislavem,[150] uherským a českým etc. králem, pánem naším milostivým, propustili jsme a mocí listu tohoto propúščíme i ústně rukou dáním skrze urozené panoše a opatrné muže Jana Klimkovského[151] a Jana Bravanticského[152] a Jana Ficka[153] a Jana Ořieška,[154] kteříž od nich k nám vysláni byli, propustili jsme ze všech holdův, slibův a poddaností již psané pány, rytířstvo a měščany sami od sebe i od erbův našich nyní i na věky. A ten slib a hold a poddanost dědičnú ukazujem a převodíme na jeho královskú milost, pána našeho milostivého, a prosíme jeho královské milosti, aby jeho královská milost na ty dobré lidi laskav a milostivým pánem jejich býti ráčil, neb jsou se k nám ve všej vieře zachovávali, jako na dobré lidi sluší. A k tomu na svědomí pečet naši k tomuto listu přivěsiti jsme rozkázali. Jenž jest dán a psán v Varaždíně[155] v neděli den svatého Prokopa léta od narození Syna božího tisícého pětistého prvního počítajíce etc.

Iohannes Corvinus dux manu propria etc.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 49^{v}–50^{r}. č. 42.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 135^{r}–136^{v} (másolat, *in extenso*).

[l] Vprzymie.

150 II. Ulászló magyar és cseh király. Lásd 53. j.

151 Jan ze Šťavna na Klimkovicích († 1512. júl. 13. előtt), lengyel származású lovag (Szczawno falu, ma Lengyelország, sieradzi járás), Troppau környéki birtokait – a Klimkovice kisvárost (Ostrava-město járás) is tartalmazó uradalmat – hozományként hozta a házasságba felesége, Johanka z Bítova, aki 1512. július 13-án már özvegy volt (vö. ZA Opava. AS. inv. č. 96.), majd nem sokkal később feleségül ment Hynek Bruntálský z Vrbnához. Lásd Rody I. 113–114. č. 138.

152 Jan z Chobřan na Bravanticích. Lásd 104. j.

153 Jan Ficek (később a család a Fitzke nevet használta), polgár, troppaui tanácstag. A családjára lásd ZA Opava. ZJ. inv. č. 225. f. 113^{r}–120^{r} (többnyire 17. és 18. századi adatok, amelyek Jan Ficeket említik 1501-ből a család első ismert tagjaként).

154 Jan Oříšek, polgár, troppaui tanácstag. Josef Zukal a források alapján visszavezette a családot a 15. század közepéig. Az Oříšek család a külvárosokban is rendelkezett telkekkel és néhány malommal, de pl. a Svinov betáblázott birtok egy részével is (ma Ostrava város része). Jan Oříšek 1502-ben egy erdőt is megvásárolt Svinov mellett Jan ze Šťavna na Klimkovicíchtől (lásd 151. j.). Vö. Stibor: Bravantský z Chobřan, 36. č. 1. A családról lásd ZA Opava. ZJ. inv. č. 234. f. 262^{r}–263^{r}.

155 Varasd. Lásd 121. j.

26.

1501. július 27. Buda

Ulászló magyar és cseh király emlékezetül adja, hogy elcserélte Corvin János liptói és szlavón herceggel annak troppaui hercegségét a közelebbről meg nem nevezett magyarországi birtokokra. Corvin János ezt követően felmentette a troppaui rendeket a neki tett hűségeskü alól és meghagyta nekik, hogy vessék alá magukat az új uralkodónak. A troppaui polgárok ezt megtették, és a hűségeskü letételét követően kérték az uralkodót a privilégiumaik megerősítésére. Ulászló király most a jogaikat és kiváltságaikat megerősíti, egy oklevél kivételével, amelyben Corvin János egyetértett a zsidóknak a városból való kiutasításával. Mivel ezzel a intézkedéssel, amely közvetlenül a hercegség királyi kezekbe való átadása előtt történt, a hercegi jogok nyilvánvaló csorbulására került sor, és az érvényes szerződések értelmében Corvin Jánosnak át kellett adnia a troppaui hercegséget minden tartozékával együtt Ulászlónak, az uralkodó a szóban forgó oklevelet érvénytelennek nyilvánítja. A zsidók ismét visszatérhetnek Troppauba, és a városi tanács vissza kell, hogy szolgáltassa nekik az összes elkobzott ingatlantulajdonukat.

My Vladislav[156] z boží milosti uherský, časký, dalmatský, charvátský etc. král, margkrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický margkrabě oznamujem listem tímto všem, jakož jsme pravý, celý a dokonalý frejmark a směnu udělali s osvíceným Hanušem Corvinem, knížetem slovanským a liptovským, bánem země charvátské, věrným našim milým, vo zámky a zbožie některá v království našem uherském ležícé na knížetství a město opavské s jeho příslušenstvím, tak že jest nám tohož knížetství a města Opavy[157] jmenovaný Hanuš v mocnost za ty zámky a zbožie postúpil a rytířstvo a měšťany téhož knížetství a města opavského z slibu a poddanosti propustil, rozkázav jim, aby již k nám jakožto k pánu svému dědičnému hleděli a slib nám, a holdy, poddanost učinili, kteřížto, chtíce vuoli a rozkázání pána svého dosti učiniti, tak jsú udělali a nám přísahu, slib a poddanost učinili a přitom nás s velikú prosbú nadepsaní měščané naši opavští prosili, abychme jim práv, svobod a výsad jejich, kteréž od předkův našich, králův českých a knížat opavských, mají, potvrditi a při nich je milostivě zůstaviti ráčili. Kdež my hledíce na jich věrnost a služby, v kterých jsú se k předkóm našim i k nám také hotově a povolně nacházeti dali, s dobrým rozmyslem a naším jistým viadomím[1] mocí královskú v Čechách a jakožto najvyžší kníže slezské a pán opavský potvrdili jsme všech práv, svobod a výsad jejich, kteréžkoli od předkův našich, králův českých a knížat opavských nadané a vysazené mají a jich v užívání byli, a tímto listem potvrzujem a při nich zůstavujem ve všem jejich znění, položení, slovích, punktích, klauzulech a artykulech, tak jako by tuto slovo od slova vepsány a položené byly, bez umenšení, kromě což se jednoho toho kusu dotýče o Židy, kdež jim svrchu psaný Hanuš byl poručil, aby tíž Židé z města vypověděni byli, poněvadž jsú jich na ten čas, jakož list znie a vokazuje, vodtud nevypověděli a neodbyli, než teprv před postúpením knížetství a města toho, když jsme s týmž Hanušem v smlúvě byli a přiřekl i s úředníkem svým, že nám města i knížetství toho beze vše újmy se vším jeho

156 II. Ulászló magyar és cseh király. Lásd 53. j.
157 Opava. Lásd 9. j.

příslušenstvím postúpiti má a v tom jsú Židé vypověděni, to pozůstavujem a vymieňujem, protože ta výpověď moci neměla, chtíce, aby tu Židé zase byli v těch domích, jako jsú prvé byli, dadúce a navrátíce těm, kdož ty domy jejich nynie mají a drží, peníze jejich zase, které vod nich vzali, a dále také chtíce tomu, aby všech práv, svobod a výsad napřed dotčených svrchu psaní měšťané opavští nynější i budúcí užívali a užívati mohli nynie i na budúcé věčné časy a to bez naše a budúcích našich, králův českých a knížat opavských, i jiných všech lidí všelijaké překážky. Tomu na svědomí pečet naši královskú k listu tomuto přivěsiti jsme kázali. Dán na Budíně[158] ten úterý po svatém Jakubu apoštolem božím léta božího tisícého pětistého prvního a království našich uherského jedenáctého a českého třidcátého.

Per Ioannem Šlechtam[159] maiestatis regie secretarium ex mandato proprio maiestatis

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 12r–13r. č. 9.
További előfordulások:
SOkA Opava. AMO. inv. č. 219. f. 45v–46v. č. 39.; 78v–79r. č. 65 (másolat, *in extenso*).
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 140r–141r (másolat, *in extenso*).

[1] Wiadomim.

27.

1503. június 8. hely nélkül.
Oneš Štáblovský z Kovalovic na Branticích emlékezetül adja, hogy annak a troppaui adómentes háznak a privilégiumát, amelyet ő maga korábban Corvin Jánostól kapott meg, átruházza az ingatlan új tulajdonosára, Jiřík Tvorkovský z Kravař-ra. Tanúk: Štěpán Střela z Chechla, Jan Tlumok ze Slavíkova na Rohově, a jägerndorfi bíró Jan z Voštic na Lichnově, Matyáš Bystřický ze Studnic na Hněvošicích, Jan z Kovalovic a z Lukavce na Slavkově, Dětoch z Držkovic.

158 Buda. Lásd 4. j.
159 Jan Šlechta ze Všehrd († 1525), cseh származású lovag, tanulmányait a prágai egyetemen végezte, humanista és diplomata, egyebek között a Sodalitas Danubiana tudós társaság tagja. 1490-től állt II. Jagelló László cseh király szolgálatában mint írnok, 1498–1504 között mint királyi titkár a budai cseh királyi kancellária élén állt. 1500-tól a csehországi országos bíróság ülnökeinek egyike. Lásd Antonín Petr Šlechta: *Jan Šlechta ze Všehrd 1466–1525 a jeho rod. Pamětní spis k čtyřstému výročí jeho úmrtí.* Svazek 1. Praha, 1925. 84–107.

Já Oneš z Kovalovic a na Branticích[160] vyznávám tiemto listem všem vóbec, ktož jej uzřie, neb čtúce slyšeti budú, že jakož sem list měl na svobodu domu v Opavě[161] od osvieceného kniežete a pána, pana Hanuše Corvina, kniežete slovenského, liptovského a opavského, v kerémž listu osazeno jest, ktož by ten list měl s mú dobrú vuolí aneb erbuov, budúcích mých, že ten plnú moc má a jmíti bude ke všem věciem a svobodám právo jako já sám svrchu psaný Oneš neb erbové moji a budúcí potomci, protož já svrchu jmenovaný Oneš dal sem a mocí listu tohoto dávám plnú, svobodnú a dobrovolnú dobrú vuoli sám od sebe i erbuov svých na ten list duomu a na tu svobodu a na ty všecky kusy a artykule v tom listu osazené urozenému pánu, panu Jiříkovi z Tvorkova,[162] jeho erbóm a budúcím potomkóm, aby on svrchu psaný pan Jiřík s erby svými, budúcími potomky toho domu a tej svobody užíval a požíval tak a tiem všiem obyčejem jako já sám a jakož by jemu samému ten list svědčil a erbóm jeho. Tomu na svědomí a pro lepší jistotu svú vlastní sem pečet k tomuto listu přivěsil a připrosil sem urozených vládyk Ščepána Střelu z Chechla,[163] Jana Tlumoka z Slavíkova,[164] Jana z Voščic[l],[165] sudieho kniežetství krnovského, Matyáše z Studnic,[166] Jana z Lukavce a na Slavkově[167] a Dětocha z Držkovic,[168] že jsú své pečeti podlé mej přěvěsili sobě a svým erbóm bez škody. Jenž jest dán ve čtvrtek před svatú Trojicí léta Páně tisícieho pětistého třetieho počítajíce.

---

160 Oneš Štáblovský z Kovalovic na Branticích († 1519 előtt), lovag. A morvaországi Kojetín (přerovi járás) melletti Kovalovicéből származó kisnemesek az olmützi püspökök hűbéreseinek számítottak. Az 1490-es években Oneš II. Ulászló magyar és cseh király udvarához tartozott, Jägerndorf környékén megvásárolta Brantice birtokot az ott lévő várral együtt (ma Cseh Köztársaság, bruntáli járás). Josef Zukalnak a nemesi családok történetéről szóló regesztáiban 1515-ban még fellelhető, 1519-ben Jan fivére (lásd 167. j.) már egyedül adja el Branticét Jindřich Kordule ze Sloupnának. Lásd ZA Opava. ZJ. inv. č. 199. (lapszámozás nélkül, kulcsszó „z Kovalovic"), inv. č. 206. f. 116[r], 124[r]; ZDK 201. 325. sz., 228. 362. sz.

161 Opava. Lásd 9. j.

162 Jiří Tvorkovský z Kravař na Raduni vagy Jiří Kobeřický z Tvorkova a z Kravař († 1518), úr, Troppau és Jägerndorf környékén rendelkezett birtokokkal. 1503–1506 között troppaui tartományi bíró (először 1503 decemberében említve, lásd erről ZDOp II. 148–149.; utoljára 1506 decemberében, lásd ZDOp II. 152.), 1512-ben a távollevő troppaui kapitányt, Cobor Imrét is helyettesítette (ZDOp II. 163–165. č. 134.; ZA Opava. HÚ-OK. inv. č. 41. kart. č. 1. slož. 2. f. 29). Lásd Radek Fukala: Tvorkovští z Kravař. In: BSSSM, Sešit 9. [Ostrava, 1997.] 110–119. (Különösen 111. č. 18.)

163 Štěpán Střela z Chechla na Třebovicích. Lásd 33. j.

164 Jan Tlumok ze Slavíkova na Rohově († 1519. márc. után), lovag, a rendkívül szerteágazó felső-sziléziai nemzetség – Sigrad, Tlumok, Maláč és Kolovrat családok – tagja, amely Slavíkovból (Sławików, ma Lengyelország, racibori járás) származik. 1512–1516 között jägerndorfi kamarás. Lásd ZDK 9. 11. j. (1519 márciusában említik utoljára, amikor újból biztosította a hozományt felesége, Barbora z Rohova számára. Lásd erről ZDK 226–227. 360. sz.)

165 Jan z Voštic na Lichnově. Lásd 80. j.

166 Matyáš Bystřický ze Studnic na Hněvošicích († 1535/36), morvaországi származású lovag (Studnice falu, ma Nové Město na Moravě része, Žďár nad Sázavou járás), talán a bécsi egyetemen tanult, Troppau és Jägerndorf környékén kapott egyre több birtokot. Lásd OL V. 32. 7. j.

167 Jan z Kovalovic a z Lukavce na Slavkově († 1523 előtt), lovag, Oneš Štáblovský z Kovalovic na Branticích testvére (lásd 160. j.; arról, hogy Jan és Oneš testvérek voltak, Jan z Bobolusk feleségének, Barborának a hozományára vonatkozó 1505. évi táblai bejegyzés tanúskodik, amelyben egyértelműen arról van szó, hogy Barbora asszony gyámnak „Jan z Lukavice a na Slavkově-t és Oneš z Štóblovic a na Branticích-et, a fivéreit" választotta – lásd ZDK 203. 328. sz.) A rendelkezésünkre álló szakirodalom a nemzetség átláthatatlan rokoni kapcsolatait nem tisztázza (pl. a Rody IV. 1169. oldalán Jant mint Oneš valószínűsíthető fiát tünteti fel). A halála dátumához lásd ZDK 341. (Kulcsszó: „Jan z Lukavce a ze Slavkova".)

168 Dětoch z Držkovic. Lásd 82. j.

Eredeti, cseh, hártya (250 × 155 + 20 mm).
A kibocsátó és a tanúk hét függőpecsétje hiányzik.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 130.

[l] Wosczicz.

28.

1507. március 5. Krakkó

Zsigond lengyel király, litván nagyfejedelem és Sziléziában troppaui és glogaui herceg megerősíti Albrecht Sobek ze Sułówa na Wąsoszu troppaui kapitány számára annak az adómentes háznak a birtoklását, amely a troppaui vár előtt fekszik. Albrecht Sobek az ingatlant Vavřinec z Rohovától kapta. A kiváltságokat, amelyekkel a házat Corvin János herceg ruházta fel, Zsigmond kibővíti az építkezés, tüzelés és sörfőzés céljára történő fakitermelés jogával a Hradec nad Moravicí melletti hercegi erdőkben.

My Zigmund[169] z boží milosti král polský a veliké kníže litevské, ruský, pruský pán a dědic etc., kníže v Slezí opavské a Velikého Hlohova oznamujeme tímto listem všem vůbec, kdož jej uzří anebo čtúce slyšeti budú, že sme prošeni od urozeného Albrechta Sobka z Sulova a na Vusoší,[170] hejtmana našeho knížetství opavského, věrného našeho nám zvláště milého, abychom jemu toho domu, který od statečného Vavřince Rochovského,[171] věrného našeho milého, na se přivedl, před zámkem naším opavským[172] záležící s svobodami na tenž duom

169 I. (Öreg) Zsigmond († 1548), a Jagelló-ház tagja, lengyel király, litván nagyfejedelem (1506–1548), korábban a szilézíai Glogau (1499–1508) és Troppau (1501–1511) hercege, Szilézia és mindkét Lausitz (1504–1506/1507) főkapitánya. Lásd Zygmunt Wojciechowski: *Zygmunt Stary (1506-1548)*. Warszawa, 1979.; Petr Kozák: *Zrod stavovského Hlohovska. Mocenská uskupení ve slezském pozdním středověku*. Opava, 2008.; Stanisław Nowogrodzki: *Rządy Zygmunta Jagiellończyka na Śląsku i w Łużycach (1499-1506)*. Kraków, 1937.

170 Albrecht Sobek ze Sułówa na Wąsoszu († 1523), lovag, az alsó-szilézíai oelsi hercegségből (birtokai: Sułów és Wąsosz, ma Lengyelország, Miliczi, illetve górai járás). 1490 előtt fivérével, Baltazarral X. (Fehér) Konrád oelsi herceg oldalán szembe helyezkedett Mátyás királlyal, a Jagelló-politika támogatója, a leendő lengyel király, I. Zsigmond (lásd 169. j.) udvarának tagja, akinek troppaui uralkodása alatt, 1501–1511 között troppaui kapitány is volt. 1503-ban feleségül vette Annát, Kryštof Szydłowiecki testvérét, aki Zsigmond udvarának legfontosabb személyisége volt és később lengyel kancellár lett. Albrecht Sobek nem állt rokonságban a felső-szilézíai Sobek z Kornic nemzetséggel. Troppaui működése idején igyekezett kiépíteni egy birtokot közvetlenül a troppai vár szomszédságában, ami a troppaui külvárosokban mezőkből és kertekből, Troppauban két szabad házból és négy mészárszékből, egy sörgyárból és malátaházból, valamint egy papírmalomból állt. Lásd Kozák: *Zrod stavovského Hlohovska*, 47–48., 161–169., 188–190., 205., 209., 211., 259–260., 309., 317.; Bohumír Indra: Opavská papírna. In: *Opava. Sborník k 10. výročí osvobození města*. Ed. Andělín Grobelný – Bohumil Sobotík. Ostrava, 1956. 165–190. (különösen: 165–169.); Rody IV. 1226. č. 1739.

171 Vavřinec z Rohova († 1525 előtt), lovag, Rohovból (a jägerndorfi hercegség határán lévő falu, ma Cseh Köztársaság, Opavai járás) származó kisnemesi család sarja, amely birtokokkal rendelkezett Troppau és Jägerndorf vidékén. Maga Vavřinec (már ha tényleg ugyanarról a személyről van szó) a 16. század első évtizedének második felében áttelepült Sziléziába, talán a münsterbergi-oelsi Podjebrádok szolgálatába került. A forrásokban utoljára 1517-ben említik, 1525-ben a személyével kapcsolatos vagyoni ügyeket már a rokonai intézték. Lásd ZA Opava. ZJ. inv. č. 204. f. 124^{r}–125^{v}.

172 Troppaui vár. Lásd 88. j.

od kníže [sic] Hanuše Corvina neboštíka vyšlými z milosti našej královské milostivě potvrditi a dopustiti ráčili, kdež k jeho pokorné prosbě nakloněni jsúce pro jeho věrné, pracné služby nám jmenovaným hejtmanem naším učiněné, jemu, jeho erbům i vším bližším potomkóm jeho jsme takového domu se všemi svobodami na to znějícími z milosti naše královské jakožto kníže slezské a pán opavský ve všech jeho artykulích a znění potvrdili a dopustili jsme, potvrzujem a dopúštiemi mocí tohoto našeho listu. Tu jemu naši zvláštní milost, jeho erbuom a potom budúcím činíce, že on a oni ku všelijaké potřebě své v našich horách všech hradeckých[173] buďto k stavení, pálení, piva vaření vších domův a dvorův jeho a jich všelijaké dříví budú moci svobodně a volně rúbati a teho mocně užívati beze vší naší, erbův a potomkův našich, knížat a pánův opavských, i jiných všech lidí všelikterakej překážky. A kdož by tento list s nadepsaného Albrechta Sobka, jeho erbův a potom budúcích dobrú svobodnú vůli měl, ten jmíti bude úplnú moc a celé právo ke všem věcem nahoře psaným. Tomu na svědomí a pro lepší jistotu pečet naši královskú s naším jistým vědomím a vůlí kázali sme k tomuto listu přivěsiti. Jenž jest dán a psán v Krakově[174] v pátek před nedělí Oculi léta od narození Syna božího 1507 a království našeho prvního počítajíc.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 99r–99v. č. 76.
További előfordulás:
ZA Opava. TF. inv. č. 6. f. 195r–196r (német, regeszta).

29.

1515. április 15. Pozsony

Ulászló magyar és cseh király emlékezetül adja, hogy bemutattak előtte egy oklevelet, amellyel Corvin János troppaui herceg örökösen felszabadította Gabriel troppaui polgár számára a Gamlichen-házat, amely Troppauban a Felső téren található, Magerle háza mellett, minden adó, járulék és beszolgáltatási kötelezettség alól. Ezzel egyidejűleg látott egy másik oklevelet is, amelyet ugyanannak a Gabrielnek adott ki Zsigmond lengyel király és litván nagyfejedelem, és amely a Corvin János oklevelében foglaltakat megerősítette. Így az uralkodó Gabriel polgár és felesége, Barbora számára megerősíti az oklevélben szereplő privilégiumokat. Ezen túl egyetértését fejezi ki, hogy Gabriel és felesége, Barbora birtokolhassák a házat, amely egykor Kovářkáé volt, és amely Troppau város ratiboři kapuja előtt áll, és amelyhez az uralkodó elhalálozás révén jutott. A házat a házaspárnak szentmihályi és holicsi Cobor Imre adta birtokba, aki abban az időben troppaui kapitány volt.

My Vladislav[175] z boží milosti uherský, český, dalmatský, charvátský etc. král, margkrabě moravské, lucemburské a slezské kníže a lužický margkrabě etc. oznamujem tímto listem všem, že jsou nám ukázáni dva listové celí a neporušení, jeden osvíceného někdy pána

173 Hradec nad Moravicí környékén elterülő dombos vidékről van szó. Lásd 59. j.
174 Krakkó. A Lengyel Királyság fővárosa, ma Lengyelország, járási jogú város.
175 II. Ulászló magyar és cseh király Lásd 53. j.

Hanuše Corvina, knížete opavského etc., kterýmžto opatrnému Gabrielovi[176] měštěnu opavskému[177] a jeho erbům duom jeho, kterýž Gamlichnův slul, ležící na Horním rynku vedlé domu Magorlova,[178] vysvobodil ode všeho kšosuov, dávek, rentův, mírek, berní a jiných všelijakých podatkův, kterýmž se koli jmény jmenují, činíce jemu, erbům a potomkům jeho při tom další milost, komuž by koli týž duom prodali, poručili, aby jej mohli s tím se všem, jakž nahoře psáno jest, odevzdati, druhý list sme viděli nejjasnějšího knížete a pána Zigmunda,[179] krále polského, velikého knížete litevského, ruského, pruského etc. pána a dědice, bratra našeho najmilejšího, kterýmžto listem potvrditi ráčil nahoře psané svobody a listu nahoře psaného knížete Corvina jakožto pána opavského tak, jakož ti listové to v sobě všecko šíře ukazují a zavírají i prošeni sme od tohož Gabriele se vší pokorú, abychom jemu, manželce jeho Barboře,[180] erbům a potomkům jich těch svobod a listův milostivě potvrditi ráčili. Kteréžto prosbě pro služby jeho i také na přímluvu přátel jeho nakloněni jsouce, s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomím, mocí královskú v Čechách, jakožto margkrabě moravský a najvyžšé kníže sleské potvrdili sme těch listův svrchu psaných ve všem jejich znění, položení, v punktích a artykulech tak, jako by v tento list náš vepsány byly, a tímto listem mocně potvrzujem, chtíce tomu, aby on Gabriel, manželka jeho, erbové, kteréž spolu mají, neb jmíti budú, a budúcí potomkové jeho ten duom svrchu psaný tak osvobozený, jakž nahoře položeno, jměli, drželi a jeho užívali a s tím učiniti aby moc jměli jako s svým vlastním dědictvím, pokudž by se jim zdálo a líbilo beze všech lidí všelijakéch překážek a odporností. Jakož také nějaký domek s zahradú, kterýž držala někdy Kovářka[181] před Ratiborskú branú[182] na nás připadl, kterýžto domek s zahradú dal statečný Emrich Czobor od Svatého Michala a na Holíči,[183] tehdáž hejtman knížetství opavského, svrchu psanému Gabrielovi, aby jej stavil. I poněvadž jest v tom naše vůle, potvrzujem toho dání, aby on Gabriel s manželkú svú, erby a potomky svými ten domek a zahradu jměli, drželi tak, jako první držitelé bez umenšení toho moc jměli. A protož přikazujem všem poddaným našim a hejtmanům neboližto úředníkům knížetství opavského nynějším i budoucím, abyšte často psaného Gabriele, manželku jeho, erby, kteréž spolu mají, aneb jmíti budú, a potomky jich při těchto

176 Gabriel troppaui polgár, személyéről nem rendelkezünk további információval.

177 Opava. Lásd 9. j.

178 Magerle troppaui polgárcsalád. 1496-ban Mikuláš Magerle egy udvart birtokolt Troppau jaktaři külvárosában. Lásd OL V. 16. 4. j.

179 I. (Öreg) Zsigmond lengyel király és litván nagyfejedelem. Lásd 169. j.

180 Barbora. Gabriel troppaui polgár (lásd 176. j.) felesége, személyéről nem rendelkezünk további információval.

181 Kétségtelenül nem nemesi származású asszony, talán a troppaui külvárosban működő kovács felesége vagy özvegye.

182 Troppau város ratiboři kapuja. Lásd 119. j.

183 Szentmihályi és holicsi Cobor Imre († 1516), magyarországi előkelő nemes, 1487–1491 között pozsonyi ispán. Archont. I. 126., 155.; Archont. II. 77., 189. 1511–1514 között troppaui kapitány. II. Ulászló király (lásd 53. j.) Cobort valamikor 1511 folyamán nevezte ki kapitánnyá, amikor felmentette az ugyanezen év tavaszától hivatalban lévő, a helyi nemesség soraiból származó Jan z Fulštejna na Bílovcit. 1512-ben a távol lévő Cobort Jiřík Kobeřický z Tvorkova a z Kravař (lásd 162. j.), majd 1513–1514-ben Baltazar z Vlček z Dobré Zemice helyettesítette. Lásd Kozák: Zápas o personální politiku v úřadě zemského hejtmana, 195–197. Cobor Imre halálának évére lásd Engel Pál: *Középkori magyar genealógia*. Bp., 2003. [CD-ROM] Cobor (Czobor, coborszentmihályi) tábla.

všech milostech svrchu psaných neporušitedlně zachovali, žádných jim v tom překážek a zmatkův nečiníce, ani komu činiti dopúštějíce pod uvarování hněvu a nemilosti naší a budoucích našich, králův českých a knížat slezských. A kdož by tento list svrchu psaného Gabriele, dědicův a budúcích jeho s dobrú vůlí jměl, chceme, tomu aby příslušelo plné právo všech věcí svrchu psaných. Tomu na svědomí pečet naši královskú k listu tomuto rozkázali sme přivěsiti. Dán na Prešpurce[184] v oktáb velkonočních léta božího 1515 království našeho uherského pětmecítmého a českého čtyřidcátého čtvrtého.

Másolati könyvből, cseh.
SOkA Opava. AMO. inv. č. 218. f. 101^{v}–102^{v}. č. 78.

(Fordította Beke Márton)

Levéltári rövidítések

AMO = Archiv města Opava
AS = Slezský stavovský archiv, Opava
Bsb = Bočkova sbírka
č. = číslo
DL = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár, Diplomatikai Levéltár
f. = folio
HÚ-OK = Hejtmanský úřad knížectví opavsko-krnovského, Opava
inv. č. = inventární číslo
kart. = karton
KlO = Klarisky Opava
LDK = Lenní dvůr Kroměříž
MNL OL = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára
MR = Maltézští rytíři – české velkopřevorství Praha
MZA = Moravský zemský archiv v Brně
NA = Národní archiv
NS = Nová sbírka [G 2]
pozn. = poznámka
s. = strana
sign. = signatura
slož. = složka
SOkA Opava = Státní okresní archiv Opava
TF = Tiller František
VMO = Věstník Matice opavské
ZA Opava = Zemský archiv v Opavě
ZA Opava – PO = Zemský archiv v Opavě – pobočka Olomouc
ZJ = Zukal Josef

184 Pozsony. Város Magyarországon, ma Szlovákia fővárosa.